

STRATEGINIO BYLINĖJIMOSI PROCESO DĖL TEISĖS SURENGTI
BALTIC PRIDE 2013 EITYNES „UŽ LYGYBĘ“

DOKUMENTINĖ ATASKAITA

2013

Šis leidinys yra vienas iš projekto „Efektyvaus naudojimosi teise į taikius susirinkimus užtikrinimas LGBT bendruomenei, taikant strateginio bylinėjimosi ir advokacijos priemones“ (ang. *Ensuring the effective exercise of the right to freedom of peaceful assembly for LGBT community through strategic litigation and advocacy*) veiklos rezultatus. Projektą finansuoja ILGA-Europe.

LGL yra dėkinga LINUI JUOZULYNIUI, TOMUI VYTAUTUI RASKEVIČIUI, ANNAI SHEPHERD ir TOMUI REVES už indėlį rengiant šią ataskaitą.

Viršelio iliustracija JOANA ESTRELA BARBOSA

Nuomonės, išreikštos šiame leidinyje, nebūtinai atspindi oficialią rėmėjų poziciją.

Atvira, darni ir teisinga visuomenė yra Europos vertybė, ir dėl to yra bendras šiuolaikinių demokratinių valstybių visuomenių konsensusas. Lietuvoje vis dar yra paskirų grupių, nesvarbu kokiais skiriamaisiais požymiais šios išsiskirtų, stigmatizavimas, nepakantumas joms bei pasyvus (o kartais ir aktyvus) jų izoliavimas.

Siekiamybė yra atviros visuomenės ir pliuralizmo ugdymas, paskirų socialinių grupių integravimas ir įterptis į visuomenę, ir turi būti dedamos maksimalios pastangos tą užtikrinti. Teisė į susirinkimų laisvę yra ypatingos svarbos konstitucinė vertybė, nes ši teisė tiesiogiai susijusi su paminėtų tikslų siekimu, aktyviu visuomenės dalyvavimo valstybės gyvenime, savo pozicijų sklaida. Valstybė turi pareigą netrukdyti ir neriboti, nesant tam teisėtų pagrindų ir jų sąlygų, atvirkščiai, - turi pareigą padėti įgyvendinti minimą teisę. Gyvenimas šiuolaikinėje demokratinėje santvarkoje nėra kokia nors savaiminė privilegija. Atvirkščiai, demokratija yra vertybė, kuri nėra įkainojama, ir nėra skaičiuojama, kiek kam reiks mokėti už tai, kad gyvename ir norime gyventi demokratinėje teisinėje valstybėje. Nežiūrint to, kad valstybė ir visuomenė staiga netampa geranoriška ir solidari, bet, kita vertus, tai motyvuoja bei sąlygoja labiau pažeidžiamoms socialinėms grupėms būtinybę kovoti už savo teises ir įrodinėti tai, kas daugumos atveju savaime yra akceptuota ir neginčijama. Kad ir kaip būtų gaila, bet šiandien LGBT socialinė grupė turi prašyti teismo pagalbos, kad būtų ginamos svarbios teisės į susirinkimų laisvę ir saviraišką.

Asociacijos Lietuvos gėjų lygos (LGL) teisinis ginčas su Vilniaus miesto savivaldybės administracija dėl Baltic Pride 2013 eitynių „Už lygybę“ vietos yra strateginio bylinėjimosi procesas, siekiantis ne tik užtikrinti sklandų 2012 m. priimtos naujosios Susirinkimų įstatymo redakcijos taikymą, bet ir užtikrinti efektyvų naudojimąsi teise į taikius susirinkimus visoms visuomenės grupėms be išimties.

Advokatas VYTAUTAS MIZARAS

TURINYS

I ETAPAS:	Asociacijos LGL pranešimo apie organizuojamą susirinkimą derinimo su Vilniaus miesto savivaldybės administracija procesas	5
II ETAPAS:	Asociacijos LGL skundo dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos veiksmų nagrinėjimo procesas pirmosios instancijos teisme (Vilniaus apygardos administracinis teismas)	9
III ETAPAS:	Vilniaus miesto savivaldybės administracijos apeliacinio skundo nagrinėjimo procesas apeliacinės instancijos teisme (Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas)	14
IV ETAPAS:	Pakartotinis asociacijos LGL pranešimo apie susirinkimą derinimo su Vilniaus miesto savivaldybės administracija procesas	20
V ETAPAS:	Asociacijos LGL skundo dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos veiksmų nagrinėjimo procesas pirmosios instancijos teisme (Vilniaus apygardos administracinis teismas)	22
VI ETAPAS:	Vilniaus miesto savivaldybės administracijos apeliacinio skundo nagrinėjimo procesas apeliacinės instancijos teisme (Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas)	29

I ETAPAS:

ASOCIACIJOS LGL PRANEŠIMO APIE ORGANIZUOJAMĄ SUSIRINKIMĄ DERINIMO SU VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA PROCESAS

1. Reikšmingiausi etapo įvykiai chronologinėje laiko juostoje

2012 m. gruodžio 5 d. – įvyksta Asociacijos Lietuvos gėjų lyga (toliau – LGL) Valdybos posėdis, kuriame sprendžiama dėl numatomos pranešimo apie *Baltic Pride* 2013 eitynes „Už lygybę“ (toliau – eitynės) pateikimo Vilniaus miesto savivaldybės administracijai datos, aptariami *Baltic Pride* 2013 organizaciniai planai ir galimos bylinėjimosi strategijos.

2013 m. sausio 8 d. – LGL Valdybos posėdis, kuriame patvirtinami *Baltic Pride* 2013 organizaciniai planai, galutinai apsisprendžiama dėl eitynių „Už lygybę“ maršruto bei pranešimo apie *Baltic Pride* 2013 eitynes pateikimo Vilniaus miesto savivaldybės administracijai datos.

2013 m. sausio 11 d. – Vilniaus miesto savivaldybės administracijai pateikiamas pranešimas apie eitynių organizavimą 2013 m. liepos 27 d. Gedimino prospektu.

2013 m. sausio 16 d. – įvyksta LGL, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos ir Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato atstovų susitikimas Vilniaus miesto savivaldybėje dėl pranešimo apie eitynes suderinimo.

2013 m. sausio 18 d. – LGL gauna Vilniaus miesto savivaldybės administracijos raštą, kuriuo vienašališkai suderinamas kitas nei prašė LGL eitynių maršrutas, t.y. Upės gatve.

2013 m. sausio 23 d. – LGL pateikia Vilniaus miesto savivaldybės administracijai prašymą dėl 2013 m. sausio 11 d. pranešimo pakartotinio derinimo, atsižvelgiant į padarytus procedūrinius pažeidimus.

2013 m. vasario 11 d. – LGL gauna Vilniaus miesto savivaldybės administracijos raštą, kuriame nurodoma, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracijos pozicija eitynių vietos klausimu nesikeičia, kuriuo nusprendžiama, kad nėra pagrindo iš naujo svarstyti LGL pranešimą apie organizuojamas eitynes bei išaiškinama teisė, nesutinkant su tokiu Vilniaus miesto savivaldybės administracijos sprendimu, kreiptis į teismą.

2. Reikšmingiausių etapo įvykių ir strateginiame bylinėjimesi ginčo šalių iškeltų argumentų aprašymas

2013 m. sausio 11 d. pranešimu dėl eitynių organizavimo LGL, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Susirinkimų įstatymo 6 straipsnio 2 dalimi, informavo Vilniaus miesto savivaldybės administraciją apie (1) numatomą eitynių datą ir laiką – 2013 m. liepos 27 d. (šeštadienis), 13 val. 00 min., (2) eitynių maršrutą – Odminių g.-Šventaragio g.-Gedimino prospektas-Lukiškių aikštė, (3) preliminarią eitynių programą, (4) numatomą eitynių dalyvių skaičių, (5) aprašė renginio koncepciją ir tikslus, (6) išdėstė pageidavimus policijai dėl viešosios tvarkos palaikymo, (7) pateikė

renginio organizatorių kontaktus bei nurodė kitas Susirinkimų įstatyme numatytas reikšmingas aplinkybes.

2013 m. sausio 16 d. Vilniaus miesto savivaldybėje įvyko LGL, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos ir Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato atstovų susitikimas dėl pranešimo dėl eitynių organizavimo suderinimo. Susitikimo eigą fiksavo antstolis Rimantas Vižainiškis.

Susitikimo metu savivaldybės administracijos atstovų ir Vilniaus apskrities policijos komisariato atstovų išdėstyti argumentai:

1. Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas Ritas Vaiginas nurodė, jog dėl didelio komercinių objektų skaičiaus Gedimino prospekte, surengus eitynes šioje vietoje, gali būti pažeisti trečiųjų šalių ekonominiai interesai.

2. Ritas Vaiginas atkreipė dėmesį į aplinkybę, jog toks renginys gali sukelti kai kurių asmenų nepasitenkinimą, dėl ko gali kilti pavojus eitynių dalyviams. Jis taip pat pabrėžė, jog Gedimino prospekte yra aukštų pastatų ir statinių, dėl nuo kurių „galimai mėtomų įvairių objektų“ gali kilti papildoma grėsmė eitynių dalyvių saugumui.

3. Atsižvelgiant į tai, buvo įvardyti maršruto Upės g. pranašumai, būtent – joje yra organizuojama daug renginių ir dažniausiai šių renginių organizatoriai būna patenkinti renginiui skirta vieta. LGL taip pat buvo pasiūlyta pakeisti renginio formatą ir vietoje eitynių surengti susirinkimą arba mitingą.

4. Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato atstovas Vytautas Grašys paaiškino, kad policija neteigia, jog užtikrinti eitynių dalyvių saugumą Gedimino prospektu yra neįmanoma, tačiau tam reikės imtis papildomų priemonių, kurios pareikalaus didesnių išlaidų saugumui užtikrinti.

Susitikimo metu LGL išdėstyti argumentai:

1. LGL valdybos pirmininkas Vladimiras Simonko paaiškino, kad rengiant analogiškas eitynes 2010 metais organizacija nebuvo patenkinta savivaldybės pasiūlytu maršrutu Upės gatve ir susilaukė daug kritikos dėl eitynių vietos.

2. Vladimiras Simonko pabrėžė, kad Gedimino prospekte yra leidžiama rengti susirinkimus skirtingoms Lietuvos Respublikos piliečių grupėms, todėl LGL nori tokių pačių teisių kaip ir kiti Gedimino prospektu taikius susirinkimus organizuojantys piliečiai.

3. Vladimiras Simonko informavo komisiją, kad organizuojant *Baltic Pride* eitynes Rygoje 2012 m., šio miesto valdžia suteikė eitynių organizatoriams galimybę surengti eitynes pagrindinėse Rygos miesto gatvėse. Be to, analogiškos eitynės pagrindinėmis miestų gatvėmis rengiamos ir kitose šalyse.

Susitikimo pabaigoje LGL atstovai buvo informuoti, kad sprendimas dėl suderinimo bus priimtas 2013 m. sausio 16 d., apie priimtą sprendimą LGL bus informuota raštu.

2013 m. sausio 18 d. LGL pateikiamas Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo 2013 m. sausio 16 d. įsakymas Nr. A30-51 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos or-

ganizuojamų eitynių“, kuriuo suderinamas LGL 2013 m. liepos 27 d. 13-16 val. organizuojamų eitynių maršrutas, dalyviams renkantis automobilių stovėjimo aikštelėje, esančioje prie sporto, pramogų ir verslo centro „Forum Palace“ ir einant Upės gatve iki automobilių stovėjimo aikštelės, esančios prie viešbučio „Radisson Blu“.

2013 m. sausio 23 d. LGL pateikia Vilniaus miesto savivaldybės administracijai prašymą dėl 2013 m. sausio 11 d. pranešimo apie eitynių organizavimą pakartotinio derinimo, atsižvelgiant į procedūrinius pažeidimus padarytus priimant 2013-01-16 įsakymą A30-51 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“, kuriame išdėsto šiuos pagrindinius argumentus ir prašymus:

1. Savivaldybė, atsisakydama išduoti pranešimo apie susirinkimą suderinimo dokumentą (šiuo atveju – nustatydama kitą planuojamo susirinkimo vietą), pažeidžia Susirinkimų įstatymą, nes Susirinkimų įstatyme numatyta pareikštinė, o ne leidiminė susirinkimo suderinimo tvarka. Savivaldybė negali savo iniciatyva nustatyti kitokios susirinkimo vietos, jeigu organizatorių pasirinkta vieta nepažeidžia įstatymo numatytų reikalavimų.

2. Vienašališkas eitynių vietos parinkimas užkerta galimybę LGL efektyviai pasinaudoti konstitucine teise į taikius susirinkimus, o toks ribojimas nėra nei proporcingas, nei būtinas demokratinėje visuomenėje. Tokie savivaldybės veiksmai gali reikšti diskriminaciją dėl seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės, kadangi paprastai kitų socialinių grupių susirinkimų vieta Gedimino prospektu būna suderinta.

3. LGL prašo išduoti 2013 m. sausio 11 d. pranešimo apie eitynių organizavimą turinį atitinkantį suderinimo dokumentą arba, atsisakius tą padaryti, prašo nurodyti konkrečius argumentus, kodėl suderinimo dokumentas (šiuo konkrečiu atveju – dėl susirinkimo vietos) neišduodamas.

2013 m. vasario 11 d. LGL gauna Vilniaus miesto savivaldybės atsakymą į 2013 m. sausio 23 d. raštą, kuriame:

1. Nurodoma, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracijos pozicija eitynių vietos klausimu nesikeičia, t. y., iš esmės pakartojami susitikimo su LGL atstovais metu pateikti argumentai dėl saugumo užtikrinimo, trečiųjų šalių ekonominių interesų bei strategiškai patogesnės vietos Upės gatvėje.

2. Nusprendžiama, kad nėra pagrindo iš naujo svarstyti LGL pranešimą apie organizuojamas eitynes bei išaiškinama teisė, nesutinkant su tokiu Vilniaus miesto savivaldybės administracijos sprendimu, kreiptis į teismą.

3. Etapo rezultatai, pasiekti tikslai, priimti sprendimai ir suformuoti teisiškai reikšmingi precedentai

- Pasirinkta organizuojamų eitynių vieta, laikas, maršrutas, organizacijos viduje priimta pasirengimo eitynėms (taip pat ir bylinėjimosi) strategija.
- Įvertinus Susirinkimų įstatyme numatytus terminus, pasirinkta pranešimo apie numato-

mas organizuoti Eitynes pateikimo data, pranešimas pateiktas Vilniaus miesto savivaldybės administracijai.

- Išgryninta Vilniaus miesto savivaldybės principinė pozicija organizuojamų eitynių klausimu – eitynes siūloma rengti tik nepagrindinėje Upės gatvėje, nesiūlant jokių kitų alternatyvų.

4. Svarbiausi etapo dokumentai

- 2013 m. sausio 11 d. pranešimas apie Eitynių už lygybę organizavimą (4 lapai);
- Antstolio Rimanto Vižainišio faktinių aplinkybių konstatavimo protokolas (4 lapai);
- 2013 m. sausio 16 d. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo 2013-01-16 įsakymas Nr. A30-51 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“ (2 lapai);
- 2013 m. sausio 23 d. LGL prašymas Nr. LGL-201301232 dėl 2013 m. sausio 11 d. pranešimo pakartotinio derinimo (2 lapai);
- 2013 m. vasario 11 d. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos raštas Nr. A51-16548 (3 lapai).

II ETAPAS:

ASOCIACIJOS LGL SKUNDO DĖL VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS VEIKSMŲ NAGRINĖJIMO PROCESAS PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISME

(VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS)

1. Reikšmingiausi etapo įvykiai chronologinėje laiko juostoje

2013 m. vasario 15 d. – LGL Vilniaus apygardos administraciniam teismui pateikia skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavadootojo 2013-01-16 įsakymo Nr. A30-51 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“ dalies, kuria nesuderinta susirinkimo organizatorių pasirinkta vieta, panaikinimo ir įpareigojimo pašalinti padarytą pažeidimą.

2013 m. kovo 27 d. – Vilniaus apygardos administracinio teismo posėdis dėl įsakymo dalies panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus (pagal LGL skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos veiksmų).

2013 m. balandžio 11 d. – Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimas, kuriuo LGL skundas patenkintas iš dalies: panaikinta Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavadootojo 2013-01-16 įsakymo Nr. A30-51 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“ dalis, kurioje nurodyta, kad eitynių vieta – nuo prie sporto, pramogų ir verslo centro „Forum palace“ esančios automobilių stovėjimo aikštelės einant Upės gatve iki automobilių stovėjimo aikštelės, esančios prie viešbučio „Radisson Blu“ ir Vilniaus miesto savivaldybės administracija įpareigota iš naujo derinti LGL 2013-01-11 pranešimą apie eitynių organizavimą.

2. Reikšmingiausių etapo įvykių ir strateginiame bylinėjimesi ginčo šalių iškeltų argumentų aprašymas

Pareiškėjos LGL argumentai ir prašymai pateikti Vilniaus apygardos administraciniam teismui:

1. LR Susirinkimų įstatymas įtvirtina teisę susirinkimo organizatoriams pasirinkti planuojamo susirinkimo vietą ir nenumato savivaldybėms teisės vienašališkai pakeisti numatytos susirinkimo vietos. Savivaldybė negali savo iniciatyva nustatyti kitokios susirinkimo vietos, jeigu organizatorių pasirinkta vieta nepažeidžia įstatymo numatytų reikalavimų. Pristatoma ir ginama viena iš pagrindinių pozicijų, kad teisė į susirinkimų laisvę apima laisvę susirinkimo organizatoriams pasirinkti susirinkimo vietą, laiką ir formą. Jeigu ribojama ar kitaip kaip pažeidžiama kuris nors viena iš šių laisvių, ribojama ir pažeidžiama ir pati teisė į susirinkimų laisvę kaip tokia.

2. LR Susirinkimų įstatymas nustato valstybei pareigą užtikrinti visuomenės bei susirinkimo dalyvių saugumą ir viešąją tvarką, o ne teisę, remiantis negalėjimu užtikrinti saugumo, nederinti organizatorių nurodytos susirinkimo vietos. Jeigu kompetentingos valstybės ar savivaldybės institucijos

atsisako suderinti planuojamo susirinkimo organizatorių nurodytą vietą dėl to, kad negali užtikrinti asmenų teisių, interesų ir saugumo, tuo jos pripažįsta ir tai, kad Lietuvos Respublikoje negali būti užtikrintas efektyvus teisės į taikius susirinkimus įgyvendinimas. Tai reiškia, kad valstybė yra nepajėgi vykdyti savo konstitucinių pareigų ir įsipareigojimų pagal galiojančias tarptautines sutartis.

3. Pasirinkta organizuojamų eitynių vieta yra viena iš centrinių miesto vietų, kurioje įprasta reikšti savo pažiūras, įsitikinimus, organizuoti įvairių formų susirinkimus. Planuojamas susirinkimas yra skirtas homoseksualių, biseksualių ir transeksualių žmogaus teisių įgyvendinimui, kuriuo siekiama atkreipti valstybės bei visuomenės dėmesį į šią socialinę grupę, jos integravimąsi bei socialinį matomumą Lietuvos visuomenėje. Susirinkimo išstūmimas iš centrinės ir labiausiai matomos Vilniaus miesto dalies prieštarauja pačiam susirinkimo tikslui. Dirbtinis atskirties vietų kūrimas, draudimas organizuoti susirinkimą pasirinktose įprastose ir viešose įvairių socialinių renginių bei susirinkimų organizavimo vietose gali reikšti ir lygiateisiškumo principo šių asmenų atžvilgiu pažeidimą. Kartu tai užkerta kelią LGL efektyviai pasinaudoti konstitucine teise į taikius susirinkimus. Toks ribojimas nėra nei proporcingas, nei būtinas demokratinėje visuomenėje ir, be kita ko, nenumatytas įstatyme.

4. Savivaldybės veiksmai, kuriais buvo nesuderinta susirinkimo organizatorių pasirinkta ir nurodyta planuojamų eitynių vieta, prieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 11 str., Lietuvos Respublikos Konstitucijos 36 str., Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo 7 str.

5. LGL teismo prašo panaikinti Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo 2013-01-16 įsakymo Nr. A30-51 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“ dalį ta apimtimi, kuria nesuderinta susirinkimo organizatorių pasirinkta vieta, įpareigoti Vilniaus miesto savivaldybės administraciją nedelsiant, bet ne vėliau kaip likus trims dienoms iki pranešime nurodytos eitynių datos suderinti planuojamų eitynių organizatorių nurodytą vietą nuo Odminių g. maršrutu Gedimino prospektu link Lukiškių aikštės.

Atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės administracijos argumentai ir prašymai:

1. Eitynių vietos nustatymas nėra susirinkimų laisvės pažeidimas. Siekiant apsaugoti eitynių dalyvių teises ir laisves, valstybės ir visuomenės saugumą, viešąją tvarką palankesnė vieta eitynių organizavimui yra Upės gatvė, kurioje 2010 m. jau vyko pareiškėjo organizuotos eitynės. Pareiškėjui buvo pasiūlyta ne tik alternatyvi planuojamų eitynių vieta, bet ir viešosios tvarkos bei visuomenės saugumo požiūriu palankesnė renginio forma – vietoje eitynių surengiant susirinkimą arba mitingą Lukiškių aikštėje.

2. Ginčijamu įsakymu užtikrintas visuomenės ir eitynių dalyvių saugumas. Savivaldybė neuždraudė paties renginio ir neužkirto kelio eitynėms. Eitynių vieta Upės gatve suderinta atsižvelgiant į visuomenės saugumą, viešąją tvarką bei kitų asmenų teises ir laisves, į 2010 m. vykusią analogiškų eitynių patirtį, kuomet policija buvo priversta panaudoti ašarines dujas ir imtis kitų prevencinių priemonių, siekiant išvengti riaušių. Valstybė turi ne tik pareigą užtikrinti susirinkimų dalyvių ir visuomenės saugumą, bet ir pareigą įvertinti, kokios priemonės bus reikalingos užtikrinant visuomenės ir susirinkimo dalyvių saugumą susirinkimo organizatoriaus pasirinktoje vietoje, bei tai, ar susirinkimo tikslai galėtų būti pasiekti organizuojant susirinkimą kitoje miesto vietoje, kurioje saugumo ir viešosios tvarkos palaikymas pareikalautų mažesnių išteklių.

3. Priimant skundžiamą įsakymą buvo išlaikytas apribojimo ir siekiamo tikslo proporcingumo principas. LGL teiginiai dėl diskriminacijos laikytini deklaratyviais, pagrįstais prielaidomis bei subjektyviais vertinimais.

4. Vilniaus miesto savivaldybės administracija prašo LGL skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Trečiojo suinteresuoto asmens Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos argumentai ir prašymai:

1. Palaikė atsakovės poziciją, prašė LGL skundą atmesti kaip nepagrįstą ir nurodė, kad Gedimino prospekte daug gyvenamųjų namų, biurų ir kitokių patalpų, kurias visas policija privalėtų tikrinti ir renginio metu kontroliuoti. Be to, kyla grėsmė, kad nuo pastatų stogų bus mėtomi įvairūs daiktai, bus sutrikdytas viešasis transportas. Upės gatvė ir teritorija šalia jos yra daug erdvesnė nei Gedimino prospektas, dėl to šioje vietoje susidaro palankesnės galimybės užtikrinti viešąją tvarką, yra daugiau erdvės policijos pajėgų išdėstymui ir manevrams, dalis teritorijos yra atitverta natūralia gamtine kliūtimi – Neries upe, – dėl to nereikia teritorijos dalies atitverti atitvarais. Šioje teritorijoje taip pat yra daugiau natūralių kliūčių ir pastatų, kurie sumažintų kilnojamųjų tvorelių skaičių – ši teritorija palanki organizuojant kontrolės punktus ir patikras.

2. Organizuojant eitynes Upės gatve bus mažiau trikdomas parduotuvių, kavinių, ofisų, kitų komercinių objektų darbas. Policija jau turi patirties užtikrinant šioje teritorijoje tokio pobūdžio renginio dalyvių, viešosios tvarkos ir eismo saugumą.

3. Atsižvelgdama į 2010 m. vykusią analogiškų eitynių patirtį bei iškilusią akivaizdžią grėsmę tiek eitynių dalyviams, tiek prieš šį renginį protestavusiems asmenims, yra suderinta tokia vieta, kad būtų kaip įmanoma labiau apsaugoti valstybės ir visuomenės saugumo interesai, viešojo tvarka, žmonių saugumas, sveikata ir dorovė, kitų asmenų teisės ir laisvės. Eitynių vieta Upės gatve suderinta, remiantis objektyviomis priežastimis, atsižvelgiant į tokias prioritėtines vertybes kaip valstybės ir visuomenės saugumas, viešojo tvarka, žmonių sveikata ar dorovė bei kitų asmenų teisės ir laisvės.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2013 m. balandžio 11 d. sprendimu panaikino Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo 2013-01-16 įsakymo Nr. A30-51 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“ dalį, kurioje nurodyta, kad eitynių vieta – nuo prie sporto, pramogų ir verslo centro „Forum palace“ esančios automobilių stovėjimo aikštelės einant Upės gatve iki automobilių stovėjimo aikštelės, esančios prie viešbučio „Radisson Blu“ ir įpareigojo Vilniaus miesto savivaldybės administraciją iš naujo derinti asociacijos Lietuvos gėjų lyga 2013-01-11 pranešimą apie eitynių organizavimą.

Teismas rėmėsi Konvencijos 11 str. 1 d., kurioje įtvirtinta, kad kiekvienas turi teisę į taikių susirinkimų laisvę <...>. Minėto straipsnio 2 d. įtvirtinta, kad naudojimuisi šiomis teisėmis netaikomi jokie apribojimai, išskyrus tuos, kuriuos nustato įstatymas ir kurie yra būtini demokratinėje visuomenėje valstybės saugumo ar visuomenės apsaugos interesais, siekiant užkirsti kelią viešosios tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams arba apsaugoti žmonių sveikatą ar moralę arba kitų asmenų teises ir laisves <...>. Taip pat teismas rėmėsi LR Konstitucijos 36 str., kuriame įtvirtinta, kad negalima drausti ar trukdyti piliečiams rinktis be ginklo į taikius susirinkimus. Ši teisė negali būti

ribojama kitaip, kaip tik įstatymu ir tik tada, kai reikia apsaugoti valstybės ar visuomenės saugumą, viešąją tvarką, žmonių sveikatą ar dorovę arba kitų asmenų teises ir laisves.

Teismas taip pat vadovavosi LR Konstitucinio Teismo 2000-01-07 nutarimu, Europos žmogaus teisių teismo 2012-07-10 sprendimu byloje Nr. 34202/06 *Berladir ir kt. v. Rusija*, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011-04-04 nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-144/2011, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010-05-07 nutartyje administracinėje byloje Nr. AS822-339/2010. Apibendrinęs teismų išaiškinimus, teismas priėjo prie išvados, kad Konvencijoje bei Konstitucijoje įtvirtinta susirinkimų laisvė reiškia pačių susirinkimo organizatorių teisę patiems pasirinkti vietą, kurioje jie nori viešai išreikšti savo nuomonę bei pažiūras. Tai numatyta ir Susirinkimų įstatymo 6 str. 3 d.

Teismas pažymėjo, kad trečiasis suinteresuotas asmuo nenurodė, jog nebūtų įmanoma užtikrinti eitynių dalyvių, visuomenės, viešosios tvarkos ir eismo saugumo, o tik nurodė tokiam darbui palankesnę vietą (Upės g.).

Teismas, išnagrinėjęs LR Susirinkimų įstatymo normas pažymėjo, kad gali būti pasirašytas tik suderintas dokumentas, tai yra visos trys derinimo šalys – susirinkimo organizatoriai, savivaldybės administracijos direktorius ir policijos atstovas – turi susitarti dėl konkrečios susirinkimo organizavimo vietos ir tokią vietą bendru sutarimu suderinti. Teismas pažymėjo, kad įstatymas neįtvirtina galimybės pasirašyti dokumento kaip suderinto, kuomet viena šalis nesutinka su derinama vieta. Įstatymas nenumato galimybės derinimo dokumentu nustatyti kitą susirinkimo organizavimo vietą nei kad pageidauja patys susirinkimo organizatoriai, kadangi tokiu atveju būtų pažeistas pats susirinkimų laisvės principas. Teismas sutiko su pareiškėjo teiginiu, kad atsakovė negali savo iniciatyva vienašališkai pakeisti susirinkimo vietos ar maršruto – bent vienai šaliai nesutinkant su prašoma suderinti susirinkimo vieta ir bendru sutarimu nepavykstant suderinti kitos susirinkimo organizavimo vietos, atsakovė turėtų atsisakyti suderinti pranešimą apie organizuojamą susirinkimą, kas, savo ruožtu, galėtų būti skundžiama teismui, o ne nurodyti kitą susirinkimo organizavimo vietą, su kuria susirinkimo organizatoriai nesutinka.

Išnagrinėjęs nustatytas faktines aplinkybes ir atsižvelgęs į teisinį reglamentavimą, teismas konstatavo, kad atsakovas netinkamai užbaigė pareiškėjo pranešimo apie eitynių organizavimą derinimo procedūrą – derinimo šalims nepavykus rasti visas šalis tenkinančios eitynių vietos, atsakovas turėjo atsisakyti suderinti pranešimą apie eitynių organizavimą (tik tuo atveju, jei nustatė Konstitucijos 36 straipsnyje nurodytas galimo ribojimo aplinkybes), o ne vienašališkai suderinti tą susirinkimų vietą, kurios pareiškėjas apskritai neprašo derinti. Dėl šios priežasties skundžiama įsakymo dalis negalėjo būti laikoma pagrįsta. Pareiškėjas, kreipdamasi su prašymu į atsakovą, pagrįstai tikėjosi, kad jos pranešimas apie eitynių organizavimą bus tinkamai suderintas.

3. Etapo rezultatai, pasiekti tikslai, priimti sprendimai ir suformuoti teisiškai reikšmingi precedentai

- Strateginio bylinėjimosi kontekste reikšmingas faktas – Vilniaus miesto savivaldybė nesuderinusi Nacionalistinio jaunimo eitynių vietos ir laiko 2013 m. kovo 11 d. Gedimino prospektu (analogiškoje vietoje, kaip ir buvo prašoma suderinimo *Baltic Pride* 2013 eitynėms), šiai asmenų grupei vis dėlto surengus nesankcionuotas eitynes, pasveikino šiuos jų veiksmus, o Vilniaus miesto meras pažadėjo kitais metais suderinti šių eitynių vietą Gedimino prospektu.

- Pirmosios instancijos teismas iš dalies patenkindamas LGL skundą, iš esmės atmetė Vilniaus miesto savivaldybės administracijos argumentus dėl saugumo užtikrinimo, kaip pagrindo nerengti eitynių organizatorių prašomoje vietoje.
- Teismas taip pat akcentavo pareikštine, o ne leidimine taikių susirinkimų organizavimo tvarką bei pareigą savivaldybei derinti arba argumentuotai (tik įstatyme numatytais pagrindais ir sąlygomis) nederinti organizatorių pasirinktos susirinkimo vietos, laiko ir formos, paneigdamas atsakovės argumentus dėl jos kompetencijos pačiai vienašališkai priimti sprendimą.

4. Svarbiausi etapo dokumentai

- LGL skundas dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo 2013-01-16 įsakymo Nr. A30-51 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“ dalies, kuria nesuderinta susirinkimo organizatorių pasirinkta vieta, panaikinimo ir įpareigojimo pašalinti padarytą pažeidimą (7 lapai, be priedų);
- Vilniaus miesto savivaldybės administracijos atsiliepimas į skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo 2013-01-16 įsakymo Nr. 230-51 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“ dalies, kuria nesuderinta susirinkimo organizatorių pasirinkta vieta, panaikinimo ir įpareigojimo pašalinti pažeidimą administracinėje byloje Nr. I-2457-208/2013 (8 lapai, be priedų);
- Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos atsiliepimas į asociacijos Lietuvos gėjų lyga skundą (3 lapai, be priedų);
- VAAT 2013-04-11 sprendimas administracinėje byloje Nr. I-2457-208/2013 (4 lapai).

III ETAPAS:

VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS APELIACINIO SKUNDO NAGRINĖJIMO PROCESAS APELIACINĖS INSTANCIJOS TEISME

(LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS)

1. Reikšmingiausi etapo įvykiai chronologinėje laiko juostoje

2013 m. balandžio 24 d. – Vilniaus miesto savivaldybės administracijos apeliacinis skundas dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013-04-11 sprendimo administracinėje byloje Nr. I-2457-208/2013.

2013 m. birželio 20 d. – Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) nutartis, kuria Vilniaus miesto savivaldybės administracijos apeliacinis skundas atmetamas, o Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. balandžio 11 d. sprendimas paliekamas nepakeistas.

2. Reikšmingiausių etapo įvykių ir strateginiame bylinėjimesi ginčo šalių iškeltų argumentų aprašymas

Apeliantas Vilniaus miesto savivaldybės administracija apeliaciniame skunde nurodo, kad sprendimas yra neteisėtas ir nepagrįstas bei pateikia šiuos argumentus:

1. Susirinkimo organizatoriaus teisė pasirinkti organizuojamo susirinkimo vietą nėra absoliuti. Tokią poziciją patvirtina ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2012 m. sausio 19 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-63-261/2012 nurodęs, kad susirinkimo organizatoriams įstatymas nesuteikia teisės besąlygiškai pasirinkti susirinkimo vietą. Atkreipia dėmesį, jog Renginių (susirinkimų) derinimų komisijos posėdžio metu pareiškėjo atstovas nepateikė jokių objektyvių argumentų, kad 2013 m. sausio 11 d. pranešime apie eitynių „Už lygybę“ organizavimą nurodyti eitynių tikslai nebus pasiekti eitynėms vykstant kitoje vietoje. Pažymima, jog LVAT 2012 m. sausio 19 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A63-261/2012 nurodė, kad susirinkimo organizatoriams įstatymas nesuteikia teisės besąlygiškai pasirinkti susirinkimo vietą, taigi akivaizdu, kad aktualioje teismų praktikoje yra suformuotas priešingas precedentas, kuriuo ir turėtų vadovautis bylą nagrinėjantis teismas.

2. Apeliantas nepažeidė susirinkimo derinimo procedūros, pasiūlydamas kitą susirinkimo vietą, nes LR Susirinkimų įstatymas imperatyviai nenumato formos, kuria, nustačius, jog organizatorių pasirinkta susirinkimo vieta galimai pažeidžia teisės aktų reikalavimus, pareiškėjui gali būti pasiūlyta kita susirinkimo vieta. Atsižvelgiant į tai, apeliantas mano, jog Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Renginių (susirinkimų) derinimų komisijos 2012 m. sausio 16 d. posėdžio metu pareiškėjui pateikti pasiūlymai organizuoti eitynes Upės gatvėje arba mitingą Lukiškių aikštėje, išklausant susirinkimo organizatoriaus nuomonę, yra tinkamas susirinkimo derinimo būdas. Atkreipiamas dėmesys, kad tokios pat pozicijos laikėsi ir pirmosios instancijos teismo teisėjų kolegijos narys Donatas Vansevičius atskirojoje nuomonėje dėl 2013 m. balandžio 11 d. sprendimo.

3. Pirmosios instancijos teismas savo sprendime neatsižvelgė į proporcingumo principo reikalavimus. Pažymima, kad Konstitucinis Teismas 2000 m. sausio 7 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo 6 straipsnio 2 dalies atitikimo Konstitucijai“ pažymėjo, kad valstybės kišimasis į naudojimąsi susirinkimų laisve, kaip ir kitomis žmogaus ir piliečio teisėmis bei laisvėmis, pripažįstamas teisėtu ir būtinu, jei tik laikomasi apribojimo ir siekiamo teisėto tikslo proporcingumo principo. Manoma, kad priimant skundžiamą įsakymą, buvo išlaikytas apribojimo ir siekiamo tikslo proporcingumo principas, kadangi pareiškėjui nebuvo apskritai uždrausta rengti eitynes, tačiau dėl objektyvių priežasčių, siekiant nesukelti pavojaus asmenų saugumui ir kitiems įstatymo saugomiems interesams ir vertybėms, buvo pasiūlyta tai padaryti kitoje vietoje – Upės gatvėje. Teigiama, kad Gedimino prospektas nėra saugi vieta eitynėms, o priemonės, reikalingos užtikrinti saugumą Gedimino prospekte, yra neginčijamai neadekvačios: jei būtų vadovaujama Vilniaus apygardos administracinio teismo išdėstytais motyvais, bet kuriam pareiškėjui ar jų grupei pateikus reikalavimą organizuoti susirinkimą Gedimino prospekte, tai neišvengiamai įpareigotų uždrausti, visų pirma, viešojo transporto eismą, kas lemtų susiekimo su didžiąja miesto dalimi apribojimą. Tai neabejotinai paneigia pirmosios instancijos teismo 2013 m. balandžio 11 d. sprendime padarytą išvadą, kad atsakovas ir trečiasis asmuo neįrodė aplinkybių neleisti pareiškėjui organizuoti eitynes Gedimino prospekte realumo, pakankamumo ir pagrįstumo.

LGL savo atsiliepimą apeliacinės instancijos teismui grindžia šiais argumentais:

1. *Dėl susirinkimo organizatoriaus teisės pasirinkti susirinkimo vietą.* Atkreipiamas dėmesys, kad, atsižvelgiant į LR Susirinkimų įstatymą, susirinkimo organizatorius (išskyrus kelias LR Susirinkimų įstatyme likusias išimtis), turi neginčijamą teisę pasirinkti susirinkimo vietą. Akcentuotina, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT), aiškindamas teisės į taikius susirinkimus apimtį pabrėžė, kad taikių susirinkimų laisvė apima teisę pasirinkti susirinkimo laiką, vietą ir aplinkybes (žr. EŽTT 2012 m. lapkričio 27 d. sprendimą byloje Nr. 58050/08, *S. v. Hungary*). LR Konstitucinis Teismas 2000 m. sausio 7 d. nutarime, aiškindamas teisę pasirinkti susirinkimo vietą, laiką, tikslą ir būdą, pateikė dar griežtesnę poziciją – susirinkimo organizatoriai gali laisvai pasirinkti susirinkimo vietą, laiką, tikslą ir formą. Kitais žodžiais tariant, jei nebūtų šių teisių, netektų prasmės ir pati susirinkimų laisvė. LVAT formuojamoje praktikoje irgi pripažįstama, kad sprendimas, kuriuo savivaldybės administracijos direktorius vienašališkai nusprendžia leisti organizuoti susirinkimą ne pranešime nurodytoje, bet savivaldybės nustatytoje vietoje yra neteisėtas (žr. LVAT 2012 m. sausio 19 d. nutartį Nr. A63-261-12/2012). Todėl EŽTT ir LR Konstitucija garantuoja laisvę pasirinkti visus minėtus esminius susirinkimo elementus - susirinkimo laiką, vietą, tikslą ir būdą. Pažymima, kad 2012 m. lapkričio 8 d. įstatymu Nr. XI-2385 buvo priimta nauja Susirinkimų įstatymo redakcija, kurioje esmingai skiriasi, lyginant su ankstesne įstatymo redakcija, atsakymo derinti pranešimo apie susirinkimo organizavimą pagrindai ir tvarka. Siekiant teisingai ir visapusiškai išanalizuoti aktualų teisinį reguliavimą būtina LR Susirinkimų įstatymą aiškinti neapsiribojant vien tik lingvistiniu teisės aiškinimo metodu, o naudoti sisteminių, bei ypač šioje byloje svarbų teleologinį bei lyginamąjį metodus. Teigiama, jog įstatymų leidėjas Susirinkimų įstatyme sąmoningai nenumatė galimybės atsakovui drausti susirinkimus ar savavališkai keisti esminius jų elementus. Taigi vienašališkas kitos eitynių vietos parinkimas vertintinas kaip nepagrįstas.

2. *Dėl proporcingumo principo.* Pažymima, kad teisė į susirinkimų laisvę nėra absoliuti. Tiek Konvencija, tiek Konstitucija numato galimus šios laisvės įgyvendinimo ribojimo atvejus, kuriuos EŽTT aiškina ypač plačiai. Konstitucinis Teismas, aiškindamas Susirinkimų įstatymą konstatavo, kad valstybės kišimasis į naudojamąsi susirinkimų laisve, kaip ir kai kuriomis kitomis žmogaus ir piliečio teisėmis bei laisvėmis, pripažįstamas teisėtu ir būtinu, jei tik laikomasi apribojimo ir siekiamo teisėto tikslo proporcingumo principo. Be to, apribojimai Konvencijos 11 straipsnio 2 dalies bendriausia prasme apima priemones, kurių imamasi prieš susirinkimą, susirinkimo metu, taip pat po susirinkimo. Dėl ypatingos susirinkimų laisvės demokratinėje visuomenėje svarbos, šios priemonės gali būti pateisinamos tik būtinumu, kylančiu iš demokratinės visuomenės poreikių. Dėl šios priežasties vienas iš pagrindinių Konvencijos 11 straipsnio objektų yra susirinkimo dalyvių apsauga nuo savavališko valstybės institucijų kišimosi ir trukdymo naudotis susirinkimų laisve. Taip pat minėtas Konvencijos straipsnis apima ir asmenų teisę reikšti įsitikinimus (Konvencijos 10 straipsnio kontekste), todėl valstybės institucijos privalo susilaikyti nuo tiesioginių ir netiesioginių savavališkų veiksmų, kurie galėtų trukdyti asmenims naudotis teise į taikius susirinkimus, o tokie institucijų veiksmai galėtų būti pateisinami tik dėl pagrįstų, tinkamų ir įtikinamų priežasčių, kylančių iš demokratinėje visuomenėje egzistuojančios būtinybės (žr. EŽTT 2007 m. gegužės 3 d. sprendimą byloje Nr. 1543/06 *B. and Others v. Poland*, 2008 m. spalio 23 d. sprendimą byloje Nr. 10877/04 *S. K. v. Russia*, 2007 m. liepos 26 d. sprendimą byloje Nr. 10519/03 *B. v. Russia*, 2012 m. lapkričio 27 d. sprendimą byloje Nr. 38676/08 *D. and K. v. Turkey*, 1991 m. balandžio 26 d. sprendimą byloje Nr. 11800/85, *E. v. France*). EŽTT susirinkimų teisės apribojimu taip pat pripažįsta ir tokias situacijas, kai dėl valstybės institucijų veiksmų, susirinkimų organizatoriai ir dalyviai patiria neigiamą poveikį (žr. EŽTT 2012 m. liepos 10 d. sprendimą byloje Nr. 34202/06 *B. and Others v. Russia*). Pabrėžiama, kad konstitucinės teisės jurisprudencijoje ir doktrinoje pabrėžiama, kad teisėtumo reikalavimas yra išpildomas tada, kai ribojimai yra nustatyti tik įstatymu, kuris viešai paskelbiamas, o jo normos suformuluojamos pakankamai aiškiai. Konstitucinės teisės gali būti ribojamos pačioje Konstitucijos normoje numatant atskirus ribojimo atvejus arba, kas pasitaiko žymiai dažniau, pagal jos nuostatas priimtu įstatymu. Štai, pavyzdžiui, Konstitucijos 20 straipsnyje yra numatyta, kad laisvė gali būti ribojama tik tokiais pagrindais ir pagal tokias procedūras, kokias yra nustatęs įstatymas. Kartu šioje Konstitucijos normoje numatytas ir atskiras teisės į laisvę ribojimo atvejis (t. y. gali būti sulaukiamas asmuo nusikaltimo vietoje). Atskiras pačioje konstitucinėje normoje numatytas konstitucinės teisės ribojimo atvejis įtvirtintas ir Konstitucijos 35 straipsnio 1 dalyje (t. y. kai partijų, asociacijų tikslai ar veikla priešingi Konstitucijai ir įstatymams). Tačiau Konstitucijos 36 straipsnio 2 dalyje nėra numatyta atskirų ribojimo atvejų, o nurodoma, kad teisės į susirinkimą ribojimo pagrindus turi nustatyti įstatymas ir tik remdamasis minimoje konstitucinėje normoje numatytais pagrindais. Pažymima, kad šią konstitucinę normą detalizuoja ir įgyvendina LR Susirinkimų įstatymo 9 straipsnis, kuriame numatyti pagrindai, kuriais remiantis gali būti ribojama ši teisė, tačiau tai numatyta tik jau vykstančių susirinkimų atžvilgiu, o ne planuojamų. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad minėtas susirinkimų įstatymo 9 str. leistų nutraukti jau organizuojamą susirinkimą tik kai susirinkimo dalyviai atlieka šiame straipsnyje numatytus draudžiamus veiksmus. Tai reiškia, kad net ir šis straipsnis nenumato galimybės nutraukti jau vykstantį susirinkimą, kai dėl kitų asmenų, t. y. ne susirinkimo dalyvių, kyla grėsmė dalyvių saugumui ar kitų asmenų teisėms. Taip pat įstatyme nenumatyti atvejai ir pagrindai, kuriais remiantis būtų galima neleisti vykti dar tik planuojamam susirinkimui. Pastaruoju atveju atsiranda valstybės institucijų pareiga užtikrinti saugumą, o teisės pažeidimus darančius asmenis bausti įstatymų nustatyta tvarka. Pabrėžtina, kad apeliantas, savavališkai pakeisdamas eitynių vie-

tą, apribojo vieną iš esminių Konvencijos ir Konstitucijos garantuojamos taikių susirinkimų laisvės elementų – susirinkimo vietą. Bet koks susirinkimų laisvės apribojimas bus pripažįstamas teisėtu tik tokiu atveju, jeigu jis atitiks Konvencijoje ir Konstitucijoje numatytas sąlygas. Priešingu atveju būtų paneigiama pati susirinkimų laisvė. Nors visuomenės ar dalyvių saugumas yra vienas iš Konvencijoje ir Konstitucijoje numatytų teisėtų susirinkimo laisvės apribojimo tikslų, tačiau vien šios aplinkybės egzistavimas apribojimo nepateisina. Siekiant pateisinti susirinkimų laisvės apribojimą būtinos visos trys kumuliatyvios sąlygos: 1) apribojimas numatytas įstatyme, 2) juo siekiama teisėto tikslo, 3) apribojimas būtinas demokratinėje visuomenėje ir yra proporcingas. Nesant Susirinkimų įstatyme apeliančiui suteiktos kompetencijos apriboti susirinkimo laisvę pakeičiant susirinkimo vietą, net jei ir siekiama teisėtų tikslų – dalyvių ar visuomenės saugumo, – toks apribojimas pažeidžia teisę į tokią taikių susirinkimų laisvę, kokia ji yra formuojama EŽTT, LRKT, LAT ir LVAT praktikoje.

3. *Dėl susirinkimo derinimo procedūros.* Atsižvelgiant į tai, kad įstatymų leidėjas sąmoningai nesuteikė apeliančiui kompetencijos siūlyti ar savavališkai keisti susirinkimo vietą, apeliančio padaryta išvada, jog pareiškėjo nuomonės išklausa ir susirinkimo vietos pakeitimas yra tinkamas susirinkimo derinimo būdas, yra neteisinga. Pažymėtina, kad EŽTT formuojamoje praktikoje pabrėžiama, jog viena iš termino, per kurį susirinkimo organizatorius yra įpareigojamas kompetentingai institucijai pranešti apie organizuojamo susirinkimo vietą ir maršrutą, įtvirtinimo įstatyme priešasčių yra tokia, kad būtų galima iš anksto pasirūpinti susirinkimo dalyvių saugumo užtikrinimu (EŽTT 2007 m. liepos 17 d. sprendimas byloje Nr. 25691/04 *B. and Others v. Hungary*, 2012 m. liepos 10 d. sprendimas byloje Nr. 34202/06 *B. and Others v. Russia*). Lietuvos atveju, Susirinkimo įstatymo 6 straipsnyje numatytas 5 d. išankstinio pranešimo terminas bei 7 straipsnyje numatyta pranešimo apie organizuojamą susirinkimą nagrinėjimo tvarka ir yra skirta tam, kad iki susirinkimo dienos būtų įvertintos galimos rizikos ir grėsmės, kurios gali kilti susirinkimo metu, o Departamentas spėtų pasirūpinti priemonėmis, leisiančiomis užtikrinti susirinkimo dalyvių saugumą. Apeliantas ir Departamentas privalo užbaigti derinimo procedūrą galutiniu sprendimu, derinimo metu turėdami vienintelę pareigą – užtikrinti, kad valstybė tinkamai įgyvendintų savo pozityviąją pareigą garantuoti susirinkimo dalyvių saugumą.

4. Pažymima, jog Konvencijos 14 straipsnyje draudžiama diskriminacija, kiek ji yra susijusi su kitų Konvencijos saugomų laisvių apsauga. Kadangi šioje byloje ginčas kilo dėl Konvencijos 11 straipsnio įtvirtintos susirinkimų laisvės, Konvencijos 14 straipsnis yra taikytinas. Pažymėtina, kad EŽTT praktikoje, 14 straipsnyje įtvirtintas diskriminacijos draudimas taip pat apima diskriminaciją ir dėl seksualinės orientacijos (žr. EŽTT 2010 m. spalio 21 d. sprendimą byloje Nr. 4916/07 25924/08 14599/09 *A. v. Russia*). Šioje byloje Teismas taip pat pabrėžė, jog situacijose, susijusiose su intymia ir jautria asmens privataus gyvenimo sfera, pavyzdžiui, dėl seksualinės orientacijos, valstybei yra garantuojama maža diskrecijos laisvė. Siekiant pateisinti skirtingą valstybės elgesį dėl seksualinės orientacijos, būtina pateikti ypač svarias skirtingo elgesio priežastis bei pagrįsti, kad skirtingas elgesys buvo proporcingas būtent šiuo konkrečiu atveju. Atkreipiamas dėmesys, jog nuo 2011 m. sausio 1 d. iki 2013 m. kovo 21 d. Administracija priėmė ne mažiau kaip 56 įsakymus, kuriais buvo suderinti 74 susirinkimai, vykę Gedimino prospekte.

Lietuvos Vyriausiasis administracinis teismas 2013 m. birželio 20 d. nutartimi Vilniaus miesto savivaldybės administracijos apeliacinį skundą atmeta, o Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. balandžio 11 d. sprendimą palieka nepakeistą, vadovaudamasis šiais motyvais:

1. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 11 straipsnis, įtvirtinantis teisę rengti taikius susirinkimus, aiškintinas, *inter alia*, atsižvelgiant į 2010 m. kovo 31 d. Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendaciją Nr. Rec(2010)5 valstybėms narėms dėl priemonių kovoti su diskriminacija dėl seksualinės orientacijos ar lytinio tapatumo – jos priedo 14 punkte rekomenduojama valstybėms narėms užtikrinti veiksmingą naudojimąsi taikių susirinkimų laisve be diskriminacijos dėl seksualinės orientacijos ar lytinio tapatumo. Šios rekomendacijos priedo 15 punkte rekomenduojama valstybėms narėms užtikrinti, kad jų teisėsaugos institucijos imtųsi tinkamų priemonių taikių susirinkimų už lesbiečių, gėjų, biseksualų ir transeksualų teises dalyviams apsaugoti nuo bet kokių kėsinių sutrukdyti veiksmingą naudojimąsi taikių susirinkimų laisve, o 16 punkte rekomenduojama valstybėms narėms užkirsti kelią veiksmingo naudojimosi susirinkimų laisve apribojimams, kurie taikomi piktnaudžiaujant teisinėmis ar administracinėmis nuostatomis, pavyzdžiui, dėl visuomenės sveikatos, moralės ar viešosios tvarkos. EŽTT, aiškindamas EŽTK 11 straipsnį, 2007 m. gegužės 3 d. *B. ir kt. prieš Lenkiją* (peticijos Nr. 1543/06) sprendime nurodė, kad demokratija yra Europos viešosios tvarkos pagrindas (61 punktas), o demokratija nereiškia paprasčiausio daugumos požiūrio viešpatavimo, t. y. turi būti pasiektas balansas, kuris užtikrina teisingą ir tinkamą mažumų traktavimą bei neleidžia piktnaudžiauti dominuojančia pozicija (63 punktas), garantuodama demokratinį pliuralizmą valstybė turi pozityvią pareigą užtikrinti veiksmingą naudojimąsi taikių susirinkimų teise taip pat ir asmenims, turintiems nepopuliarias pažiūras ar priklausantiems mažumoms (64 punktas). Esminė veiksmingo naudojimosi susirinkimų laisve sąlyga yra teisėtumo prezumpcija, kuri paneigiama atsisakant oficialiai sankcionuoti susirinkimą ir taip atgrasinant mažumoms priklausančius asmenis nuo dalyvavimo susirinkime (67 punktas), ir tokių neigiamų pasekmių susirinkimų laisvei negalima išvengti, jeigu šios laisvės teisinės gynybos priemonės yra taikomos tik po numatomo susirinkimo datos (68 punktas).

2. Lietuvos Respublikos įstatyminėje bazėje įtvirtinta pareikštinė susirinkimo laisvės įgyvendinimo tvarka. LR Susirinkimų įstatymas susirinkimų organizavimo teisiniuose santykiuose numato teises ir pareigas viešojo administravimo subjektams. Atsakovas (apeliantas) yra viešojo administravimo subjektas. Pagal bendruosius viešosios teisės principus, viešojo administravimo subjektui paprastai leidžiama tik tai, kas tiesiogiai numatyta teisės aktuose. LR Susirinkimų įstatymo 7 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog pranešimą apie organizuojamą susirinkimą derina savivaldybės administracijos direktorius ar jį pavaduojantis asmuo, susirinkimo organizatoriai ir policijos atstovas. Tačiau Susirinkimų įstatymas nenumato atsakovui, t. y. Vilniaus miesto savivaldybės administracijai, nesuderinus susirinkimo vietos su susirinkimo organizatoriais, pačiam nurodyti kitą eitynių ar susirinkimo vietą. Aiškinant priešingai, būtų paneigta pareikštinė susirinkimo laisvės įgyvendinimo tvarka, galiojanti Lietuvoje.

3. Teismas remiasi LVAT jurisprudencija, kurioje įtvirtinta, kad suderinimas yra abiejų pusių sutarimas (žr. pvz., LVAT 2012 m. sausio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-63-261/2012). Teismas sutinka su pirmosios instancijos teismo išdėstyta pozicija, jog atsakovas, t. y. Vilniaus miesto savivaldybės administracija, negalėdama įgyvendinti Susirinkimų įstatymo 7 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto veiksmo, t. y. derybų būdu pasiekti vieningo sprendimo, turėjo savo sprendimu apskritai atsisakyti suderinti pranešimą apie organizuojamą susirinkimą, kuris vėliau galėtų būti skundžiamas, remiantis Susirinkimų įstatymo 7 straipsnio 7 dalies nuostatomis Administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

4. LGL Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriui pranešimą apie eitynių organizavimą pateikė 2013 m. sausio 11 d. Eitynes pageidaujama surengti 2013 m. liepos 27 d. Pažy-

mima, kad, įvertinus minėtas aplinkybes, pareiškėjo pateikto pranešimo derinimo naujai atliekama procedūra turi būti užbaigta per įmanomai trumpą laiką, laikantis teisės aktuose numatytų glaustų terminų.

3. Etapo rezultatai, pasiekti tikslai, priimti sprendimai ir suformuoti teisiškai reikšmingi precedentai

- Apeliacinės instancijos teismas iš esmės įtvirtino skundų, pateiktų dėl savivaldybės institucijų priimto sprendimo pagal LR Susirinkimų įstatymą, nagrinėjimo pirmenybinę tvarką. Vadovaujantis Administracinių bylų paskirstymo ir kolegijų sudarymo Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme taisyklių 5.7 punktu (administracinės bylos dėl susirinkimų laisvės įgyvendinimo, tais atvejais, kai ginčas susijęs su konkrečiu numatomu susirinkimu ar yra dėl konkretaus numatomo susirinkimo, esant galimybei išnagrinėjamos iki numatomo susirinkimo datos), šios bylos priskirtinos skubiai nagrinėjamų bylų kategorijai.

- Apeliacinės instancijos teismas, sutikdamas su pirmosios instancijos teismo argumentais, akcentavo poreikį kiek įmanoma skubiau (per įmanomai trumpą laiką) užbaigti susirinkimo derinimo procedūrą.

4. Svarbiausi etapo dokumentai

- 2013 m. balandžio 24 d. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos apeliacinis skundas dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. balandžio 11 d. sprendimo administracinėje byloje Nr. I-2457-208/2013 (8 lapai, be priedų);
- 2013 m. gegužės 9 d. LGL prašymas dėl administracinės bylos Nr. I-2457-208/2013 nagrinėjimo greičiau bei teismo posėdžio, kuriame bus nagrinėjamas apeliacinis skundas, datos nustatymo vadovaujantis ne eiliškumo kriterijumi (10 lapų, su priedais);
- 2013 m. gegužės 27 d. LGL atsiliepiamas į apelianto (atsakovo) Vilniaus miesto savivaldybės administracijos 2013-04-24 apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013-04-11 sprendimo administracinėje byloje Nr. I-2457-208/2013 (12 lapų);
- 2013 m. birželio 20 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁴⁴-1968/2013 (10 lapų).

IV ETAPAS:

PAKARTOTINIS ASOCIACIJOS LGL PRANEŠIMO APIE SUSIRINKIMĄ DERINIMO SU VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA PROCESAS

1. Reikšmingiausi etapo įvykiai chronologinėje laiko juostoje

2013 m. birželio 26 d. – pakartotinis 2013 m. sausio 11 d. pranešimo apie eitynių organizavimą derinimas Vilniaus miesto savivaldybėje.

2013 m. birželio 26 d. – Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojos įsakymas Nr. A30-1535 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“, kuriuo nesuderinta nei eitynių vieta, nei laikas ir forma.

2. Reikšmingiausių etapo įvykių ir strateginiame bylinėjimesi ginčo šalių iškeltų argumentų aprašymas

2013 m. birželio 26 d. 14 val. Vilniaus miesto savivaldybėje įvyko renginių (susirinkimų) derinimo komisijos posėdis, kuriame turėjo būti įvykdytas įsiteisėjusiame Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. balandžio 11 d. sprendime numatytas įpareigojimas Vilniaus miesto savivaldybės administracijai – pranešimo apie eitynes derinimas.

Po posėdžio, 2013 m. birželio 26 d. Vilniaus m. savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja Danuta Narbut priėmė įsakymą Nr. A30-1535 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“, kuriame buvo nurodyta, kad: „atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Konstitucijos ginamas ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos 36 straipsnio 2 dalyje nurodytas vertybes, siekdama apsaugoti visuomenės saugumą, viešąją tvarką ir kitų asmenų teises ir laisves bei vadaudamasi Lietuvos Respublikos Susirinkimų įstatymo 4 straipsnio 3 dalimi nesuderinu asociacijos Lietuvos gėjų lygos 2013 m. liepos 27 d. 12-16 val. organizuojamų eitynių, dalyviams renkantis aikštėlėje, esančioje tarp Odminių gatvės, Šventaragio gatvės ir Gedimino prospekto (priešais „Amberton“ viešbutį), koloną formuojant nuo Odminių gatvės ir einant Gedimino prospektu link Lukiškių aikštės, kurioje užbaigiamos eitynės ir sakomos baigiamosios kalbos, laiko, vietos ir formas“. Kartu su įsakymu buvo pateiktas Aiškinamasis raštas dėl administracijos direktoriaus pavaduotojo įsakymo projekto „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“, kuriame išdėstyta Vilniaus miesto savivaldybės administracijos pozicija dėl eitynių vietos. Nesuderinimo pagrindu nurodoma Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 d., numatanti, jog susirinkimai ar pavienio asmens akcija prie Lietuvos Respublikos Seimo, Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir teismų pastatų gali būti organizuojami ne arčiau kaip 75 metrai, o prie kitų valstybės valdžios ir valdymo įstaigų, užsienio diplomatinių atstovybių, savivaldybių, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento sistemos, policijos, prokuratūros, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos įstaigų ir kitų krašto apsaugos sistemos objektų, strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir kitų nacionali-

niam saugumui užtikrinti svarbių įmonių – ne arčiau kaip 25 metrai iki šių pastatų ir objektų. Be kita ko, nurodomi ir trečiųjų asmenų interesai, siekis užtikrinti piliečių saugumą.

3. Etapo rezultatai, pasiekti tikslai, priimti sprendimai ir suformuoti teisiškai reikšmingi precedentai

- Vilniaus miesto savivaldybės priimtas sprendimas bei jį lydintys savivaldybės administracijos pateikti argumentai išryškina atsisakymo suderinti pranešimo apie organizuojamą renginį diskriminacinį pobūdį: nuo 2011-01-01 iki 2013-03-21 Vilniaus miesto savivaldybės administracija priėmė ne mažiau 56 įsakymų, kuriais buvo suderinti 74 susirinkimai, vykę Gedimino prospektu, tačiau savivaldybė, derindama šiuos 74 susirinkimus, nė karto nesirėmė LR Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 d. ir neatsisakė derinti susirinkimo. Tuo tarpu lesbiečių, gėjų, biseksualių ir transseksualių asmenų socialinės grupės atžvilgiu ši teisės norma taikoma skirtingai, užkertant kelią realizuoti teisę į taikius susirinkimus.

4. Svarbiausi etapo dokumentai

- Anstolės Astos Stanišauskaitės faktinių aplinkybių konstatavimo protokolas (5 lapai);
- 2013-06-26 Vilniaus m. savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojos įsakymas Nr. A30-1535 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lyga organizuojamų eitynių“ ir 2013-06-26 aiškinamasis raštas dėl administracijos direktoriaus pavaduotojo įsakymo projekto „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“ (4 lapai).

V ETAPAS:

ASOCIACIJOS LGL SKUNDO DĖL VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS VEIKSMŲ NAGRINĖJIMO PROCESAS PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISME

(VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS)

1. Reikšmingiausi etapo įvykiai chronologinėje laiko juostoje

2013 m. birželio 28 d. – LGL Vilniaus apygardos administraciniam teismui pateikia skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojos 2013-06-26 įsakymo Nr. A30-1535 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“ panaikinimo ir įpareigojimo nedelsiant, bet ne vėliau kaip likus trims dienoms iki pranešime nurodytos eitynių datos pašalinti padarytą pažeidimą taip, kad būtų suderinta planuojamų eitynių organizatorių pranešime nurodyta eitynių vieta arba pripažinti, kad susirinkimų organizatorius turi teisę organizuoti susirinkimą pranešime nurodytoje vietoje.

2013 m. liepos 3 d. – Vilniaus apygardos administracinio teismo posėdis dėl įsakymo panaikinimo ir įpareigojimo pašalinti padarytą pažeidimą arba pripažinti teisę organizuoti susirinkimą pasirinktoje vietoje (pagal LGL skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos veiksmų).

2013 m. liepos 5 d. – Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimas, kuriuo LGL skundas patenkintas: panaikintas Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojos 2013-06-26 įsakymas Nr. A30-1535 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“ ir Vilniaus miesto savivaldybės administracija įpareigota suderinti 2013-01-11 pranešime apie eitynių organizavimą pareiškėjo nurodytą vietą – 2013-07-27 13-16 val. organizuojamų eitynių dalyviams renkantis aikštelėje, esančioje tarp Odminių g., Šventaragio g. ir Gedimino pr. (priešais „Amberton“ viešbutį), koloną formuojant nuo Odminių g. ir einant Gedimino pr. link Lukiškių aikštės, kurioje užbaigiamos eitynės ir sakomos baigiamosios kalbos.

2. Reikšmingiausių etapo įvykių ir strateginiame bylinėjimesi ginčo šalių iškeltų argumentų aprašymas

Pareiškėjos LGL argumentai ir prašymai pateikti Vilniaus apygardos administraciniam teismui:

1. *Dėl Pranešimo derinimo apimties.* Vilniaus apygardos administracinis teismas (toliau – VAAT) įsiteisėjęs teismo sprendimu panaikino tik tą Pirmojo įsakymo dalį, kuria buvo nesuderinta eitynių vieta. Panaikinus šią Pirmojo įsakymo dalį, likusioji jo dalis, t. y. laiko bei formos suderinimas nebuvo panaikintas ir yra galiojantis. Atsakovas buvo įpareigotas iš naujo derinti Pranešimą tik toje dalyje, kurioje Pirmasis įsakymas buvo panaikintas. Dėl šios priežasties, Atsakovas priimdamas įsakymą, kuriuo buvo atsisakyta suderinti eitynių laiką, vietą ir formą, pažeidė Susirinkimų įstatymą

bei netinkamai įvykdė VAAT Sprendimo įpareigojimą, todėl įsakymo dalis, kuria buvo nesuderinta eitynių forma ir laikas, yra naikintina.

2. *Dėl atsisakymo suderinti Pranešimą Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 d. pagrindu.* Teisės į taikių susirinkimų laisvę apribojimas pripažįstamas teisėtu tik tuomet, kai laikomasi Konstitucijos ir Konvencijos numatytų sąlygų, t. y. apribojimas privalo būti pagrįstas įstatymais, siekti teisėto tikslo ir būti būtinas demokratinėje visuomenėje. Atsisakymas suderinti Pranešimą Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 d. pagrindu neatitinka dviejų Konvencijos bei Konstitucijos sąlygų: juo nėra siekiama teisėto tikslo ir jis nėra būtinas demokratinėje visuomenėje (proporcingas).

Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 d. numatyta, jog susirinkimai ar pavienio asmens akcija prie Lietuvos Respublikos Seimo, Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir teismų pastatų gali būti organizuojami ne arčiau kaip 75 metrai, o prie kitų valstybės valdžios ir valdymo įstaigų – ne arčiau kaip 25 metrai iki šių pastatų ir objektų. Atsakovas apskritai nenurodė, kokio teisėto tikslo, naudojantis šiuo teisės į susirinkimų laisvę apribojimu, yra siekiama. Vienas iš šio įstatymu numatytų apribojimo tikslų – užtikrinti normalų ypatingos svarbos valstybinių institucijų darbą. Atkreipiame Teismo dėmesį, jog, kaip nurodyta Pranešime, Eitynes planuojama rengti 2013-07-27, t. y. šeštadienį. Šią dieną minėtos institucijos nedirba, todėl Atsakovas, remdamasis Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 d. numatytu pagrindu negali siekti jokio teisėto tikslo, kai Eitynės organizuojamos būtent šeštadienį.

Be to, EŽTT 2012-11-27 sprendime byloje Nr. 58050/08 *Sáska v. Hungary*, nagrinėdamas panašią situaciją, pabrėžė, jog būtina atsižvelgti į konkrečias faktines planuojamo susirinkimo aplinkybes, t. y. atsižvelgiant į tai, kad planuojamo susirinkimo dieną nevyko jokie parlamento posėdžiai, teismas atmetė valstybės poziciją, jog apribojimu buvo siekiama užtikrinti nepertraukiamą parlamento darbą. Todėl ši priežastis negali būti nei reikšminga, nei pakankama, siekiant apriboti vieną iš pagrindinių žmogaus teisių – teisę į taikių susirinkimų laisvę.

Pareiškėjo teisės į susirinkimų laisvę apribojimas šioje administracinėje byloje, remiantis Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 d., neatitinka proporcingumo principo. Atsakovas nepateikė svarių ir įtikinamų argumentų, pateisinančių šį apribojimą. Šiuo apribojimu nėra siekiama jokio teisėto tikslo. Kitais žodžiais tariant, nėra viešojo intereso, kuris pateisintų vienos iš pagrindinių žmogaus teisių – teisės į susirinkimo laisvę, apribojimą.

3. *Dėl atsisakymo suderinti Pranešimą grėsmės viešajai tvarkai, moralei, visuomenės saugumui, kitų asmenų teisėms ir laisvėms pagrindu.* VAAT savo sprendime nurodė, jog Atsakovė turi atsižvelgti į Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Trečiasis suinteresuotasis asmuo) informaciją apie galimus veiksmus eitynių metu. Teismas pažymėjo, jog Trečiasis suinteresuotasis asmuo nenurodė, jog planuojamoje Eitynių vietoje nebūtų įmanoma užtikrinti Eitynių dalyvių, visuomenės, viešosios tvarkos, eismo saugumą, o kita Atsakovo parinkta vieta – Upės gatvė – tėra tik palankesnė vieta. VAAT sprendimui įgijus *res judicata* galią, Atsakovas, atsisakydamas suderinti Pranešimą, privalėjo remtis minėtame įsiteisėjusiame Sprendime nustatytais, prejudicinę reikšmę turinčiomis faktinėmis aplinkybėmis. Susirinkimų laisvės apribojimas negali būti pateisinamas vien rizikos dėl visuomenės ar pačių dalyvių, kitų asmenų teisių ir interesų saugumo buvimu. Kompetentingos institucijos privalo atlikti tyrimą paremtą visapusišku situacijos įvertinimu ir pateikti konkrečias išvadas dėl galimų teisės pažeidimų (žr. EŽTT 2010-10-21 sprendimą byloje Nr. 4916/07 25924/08 14599/09, *Alekseyev v. Russia*).

Atsakovas, siekdamas apriboti Pareiškėjo konstitucinę teisę, privalo objektyviais duomenimis pagrįsti, kad yra pagrindai ir sąlygos riboti susirinkimų laisvę. Atsakovo pateikiami argumen-

tai dėl grėsmės minėtoms vertybėms yra paneigiami Trečiojo suinteresuoto asmens pateikiamais duomenimis, kadangi visuomenės saugumas bus tinkamai užtikrinamas ir Eitynėms vykstant Gedimino prospektu. Be to, tai kad VAAT savo sprendime pritarė EŽTT formuojamai praktikai, jog nors eitynės viešoje vietoje ir gali sutrikdyti kasdieninį gyvenimą, taip pat ir eismą, tačiau svarbu, kad valdžios institucijos parodytų toleranciją taikiems susibūrimams. Todėl Atsakovo argumentas, jog eitynėmis bus nepagrįstai sutrikdomas kasdienis vilniečių gyvenimas, laikytinas nepagrįstu.

Dabar galiojanti Susirinkimų įstatymo redakcija nenumato Atsakovui teisės atsisakyti suderinti Pranešimo apie eitynių organizavimą. Susirinkimų įstatymo 6 str. 2 d. susirinkimo organizatoriams numatyta tik pareiga pranešti savivaldybės administracijos direktoriui ar jį pavaduojančiam asmeniui apie organizuojamą susirinkimą, be kitų duomenų nurodant susirinkimo vietą bei maršrutą. Atkreiptinas dėmesys, kad Susirinkimų įstatymo 9 str. leistų nutraukti jau organizuojamą susirinkimą tik kai susirinkimo dalyviai atlieka šiame straipsnyje numatytus veiksmus. Tai reiškia, kad net ir šis straipsnis nenumato atvejų nutraukti vykstantį susirinkimą, kai dėl kitų asmenų, t. y. ne susirinkimo dalyvių, kyla grėsmė dalyvių saugumui ar kitų asmenų teisėms. Juolab įstatyme nenumatyti atvejai ir pagrindai, kuriais remiantis būtų galima neleisti vykti dar tik planuojamam susirinkimui. Pastaruoju atveju atsiranda valstybės institucijų pareiga užtikrinti saugumą, o darančius teisės pažeidimus asmenis bausti įstatymų nustatyta tvarka.

4. *Dėl pareiškėjo diskriminavimo.* Nuo 2011-01-01 iki 2013-03-21 Vilniaus miesto savivaldybės administracija priėmė ne mažiau 56 įsakymų, kuriais buvo suderinti 74 susirinkimai, vykę Gedimino prospekte. Iš jų: 18 eitynių, 15 akcijų, 34 mitingai ir 7 piketai. Šie susirinkimai vyko visomis savaitės dienomis, tačiau Atsakovas derindamas šiuos 74 susirinkimus nė karto nesirėmė Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 d. ir neatsisakė derinti susirinkimo. Kadangi Gedimino prospekte nuo 2011-01-01 iki 2013-03-21 buvo suderintos bent 74 susirinkimų vietos ir Atsakovas neatsisakė derinti šių susirinkimų Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 d. ar kitu pagrindu, Pareiškėjas, siekdamas įgyvendinti savo konstitucinę teisę į taikų susirinkimą ir organizuoti eitynes būtent Gedimino prospekte, centrinėje miesto gatvėje, kurioje dažnai vyksta įvairūs susirinkimai, yra diskriminuojamas seksualinės orientacijos pagrindu. Atvirumas, nevaržomas galėjimas reikšti savo pozicijas ir nuomones, o taip pat savo tapatumą viešose labiausiai matomose vietose yra viena iš realių priemonių stiprinti minimos socialinės grupės įtraukti į visą visuomenę, reikšti pozicijas valstybės institucijoms tose vietose, kuriose yra įprasta tą daryti ir kitoms socialinėms grupėms svarbių pozicijų raiškai. Tai susiję ir su ne-tradicinės seksualinės orientacijos asmenų orumo gerbimu. Susirinkimo išstūmimas iš centrinės ir labiausiai matomos Vilniaus miesto dalies prieštarauja pačiam susirinkimo tikslui. Toks dirbtinis atskirties vietų kūrimas, draudimas organizuoti susirinkimą pasirinktose ir įprastose įvairių socialinių renginių bei susirinkimų organizavimo viešose vietose reiškia lygiateisiškumo principo pažeidimą, todėl užkerta kelią LGL efektyviai pasinaudoti konstitucine teise į susirinkimų laisvę.

LVAT įspėjo arba atkreipė dėmesį, jog jau nagrinėjant Pirmojo įsakymo teisėtumą buvo įžvelgta diskriminacijos požymių. Atsakovui antrąjį kartą netinkamai suderinus Pranešimą ir priėmus Įsakymą, ypač pirmąjį ir vienintelį kartą remiantis Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 d., šie požymiai tampa dar ryškesni, todėl nagrinėjant visą šią administracinę bylą, Teismas turėtų turėti omenyje LVAT Nutartyje nurodytą įžvalgą dėl galimos diskriminacijos bei šiame skyriuje Pareiškėjo pateikiamus argumentus.

5. *Dėl administracinės bylos nagrinėjimo skubos tvarka.* Atsižvelgiant į aplinkybę, jog eitynes planuojama rengti 2013-07-27, prašoma šią administracinę bylą nagrinėti skubos tvarka. Susirinkimo dalyviams yra svarbi teisėtumo prezumpcija kaip susirinkimo laisvės išraiška, t. y. susirinkimo

dalyviai planuojamo susirinkimo metu turi žinoti, jog jie dalyvauja teisėtame susirinkime. Nesant tokios teisėtumo prezumpcijos, susirinkimo dalyviai gali būti atgrasomi nuo dalyvavimo jame (ang. *chilling effect*).

Greitesnį administracinės bylos nagrinėjimą sąlygoja ir teisminės gynybos prieinamumo principas. Šis principas be kita ko reiškia, kad turi būti ne tik formalus, bet ir realus teisminės gynybos prieinamumas, t. y. nepakanka tik formaliai garantuoti asmens tiesė kreiptis į teismą, bet būtina sudaryti protingas sąlygas šiai teisei be kliūčių įgyvendinti. Teisė į teisminę gynybą, *inter alia*, apima ir teisę į operatyvų ginčo sprendimą. Kitaip tariant, turėtų būti užtikrintas toks teisės gynimas, kad neprarastų prasmės pati subjektinė teisė. Jeigu nebūtų spėta administracinės bylos išnagrinėti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose iki planuojamos eitynių datos, tokiu atveju būtų paneigta pati subjektinė teisė, nes nebūtų realaus teisės į jos gynimą užtikrinimo. Būtinybę administracinę bylą nagrinėti kuo greičiau pagrindžia ir tai, jog eitynės turi didelę visuomeninę reikšmę, kadangi jomis labiausiai akcentuojama žmogaus teisių svarba. Be to, siekiama atkreipti visuomenės dėmesį į homoseksualių, biseksualių ir transseksualių asmenų diskriminacijos problemą, didinti visuomenės informuotumą bei sąmoningumą seksualinės orientacijos bei lytinio tapatumo srityse. Taip pat apie eitynes buvo pranešta visuomenei per visuomenės informavimo priemones. Dėl šių priežasčių prašoma administracinę bylą nagrinėti skubos tvarka bei nustatant teismo posėdžio, kuriame bus nagrinėjamas skundas, datą vadovautis ne eiliškumo kriterijumi.

Atsakovės Vilniaus miesto savivaldybės administracijos argumentai ir prašymai:

1. Atsakovei buvo suteiktas neįprastai trumpas laiko tarpas pateikti atsiliepimą į Pareiškėjo skundą šioje nagrinėjamoje byloje. Darytina išvada, kad Savivaldybei nebuvo tinkamai užtikrinta pastarosios teisė visapusiškai pasirengti bylos nagrinėjimui, pateikti išsamius bei motyvuotus atsikirtimus į Pareiškėjo pareiktą skundą. Atsakovė teismo prašo skirti protingą laiko tarpą išsamiam bei motyvuotam atsiliepimui bei atidėti 2013-07-03 paskirtą teismo posėdį.

2. Atsakovė teismo prašo į bylą įtraukti Trečiuoju suinteresuotu asmeniu Policijos departamentą prie Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos. Policijos departamentas įstatymų nustatyta tvarka turės užtikrinti viešąją tvarką ir saugumą. Taigi, akivaizdu, kad teismo sprendimas turės įtakos pastarojo teisėms bei teisėtiems interesams.

3. *Dėl Atsakovės tinkamai vykdomo teismo įpareigojimo.* Savivaldybė 2013-06-26 pakartotinai derindama Pranešimą vadovavosi tiek įsiteisėjusiu pirmosios instancijos teismo sprendimu, tiek Susirinkimo įstatymo nuostatomis, todėl nėra pagrindo naikinti skundžiamą įsakymą. Atsakovei dar kartą įvertinus visas aplinkybes, objektyviai neleidžiančias suderinti Pareiškėjo norimos vietos, t. y. eitynes rengti Gedimino prospekte, atsisakė suderinti organizuojamų eitynių laiką, vietą ir formą. Atsakovė siekė išlaikyti pusiausvyrą tarp asmens (Pareiškėjo) teisės į susirinkimus ir viešojo intereso, t. y. visos bendruomenės intereso, kad būtų apsaugotos kitų asmenų teisės ir laisvės, kad nekiltų grėsmė visuomenės saugumui bei viešajai tvarkai. Savivaldybės įsitikinimu, nebūtų užtikrintas asmenų interesų pusiausvyros principas, jei dėl vienos asmenų grupės (Pareiškėjo) būtų neproporcingai apriboti visos likusios visuomenės dalies interesai. Pareiškėjas niekaip neįrodė bei nepateikė jokių svarių ir įtikinamų argumentų, patvirtinančių aplinkybę, jog tik Gedimino prospekte organizuojant eitynes yra įgyvendinamos Pareiškėjo konstitucinės teisės organizuoti susirinkimą.

4. *Dėl pagrįsto atsisakymo suderinti Pranešimą Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 dalies pagrindu.*

Savivaldybė yra aiškiai išdėsčiusi įsakymo aiškinamajame rašte konkrečius bei objektyvius motyvus, kurie patvirtina, kad priimant skundžiamą įsakymą, buvo siekiama teisėtų tikslų ir įsakymas buvo priimtas, laikantis apribojimo ir siekiamo teisėto tikslo proporcingumo principo, t. y. tokiu Savivaldybės sprendimu yra siekiama apsaugoti miesto bendruomenės teises ir laisves. Pareiškėjo subjektyvus įstatymo nuostatų interpretavimas nesudaro pagrindo pripažinti skundžiamo įsakymo neteisėtu. Susirinkimų įstatyme numatytos institucijos gali savo veiklą vykdyti ir savaitgaliais, ypač šiomis dienomis dėl prasidėjusio Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungai. Priimant skundžiamą įsakymą, buvo išlaikytas proporcingumo principas, kadangi Pareiškėjui nebuvo uždrausta rengti eitynių, tačiau dėl objektyvių priežasčių Atsakovė pagrįstai atsisakė derinti eitynių vietą, laiką ir formą, o tokie Savivaldybės veiksmai negali būti pripažinti paneigiančiais bei pažeidžiančiais teisę į susirinkimų laisvę.

5. *Dėl nepagrįstų Pareiškėjo argumentų, susijusių su Policijos departamento vykdymomis funkcijomis, kurios yra privalomos įstatymų nustatyta tvarka.* Nepaisant to, kad įstatymas įtvirtina Policijos departamentui pareigą vykdyti savo funkcijas, tai nereiškia, kad ši apreiška bus įvykdyta tinkamai ir jokia grėsmė visuomenės saugumui nekils. Atsižvelgiant į 2010 metais vykusią analogiškų eitynių patirtį, kai buvo iškilusi akivaizdi grėsmė tiek eitynių dalyviams, tiek prieš šį renginį protestavusiems asmenims, neginčytina, jog, planuojant būsimas eitynes, būtina *a priori* įvertinti visas tokio renginio aplinkybes ir suderinti tokią susirinkimo formą, laiką ir vietą, kad būtų kaip įmanoma labiau apsaugoti visuomenės saugumo interesai, viešoji tvarka ir kitų asmenų laisvės ir teisės. Pareiškėjas nesiremia jokiais dokumentais ar rašytiniais šaltiniais, iš kurių būtų galima spręsti, kad eitynių organizavimo metu visuomenės saugumas bus tinkamai užtikrintas.

6. *Dėl Pareiškėjo nediskriminavimo priimant skundžiamą įsakymą.* Apskritai nėra aišku, kokiais duomenimis remiantis Pareiškėjas teismui pateikia nurodytu laikotarpiu organizuotų susirinkimų skaičių bei kokio teisės akto pagrindu minėti susirinkimai buvo organizuoti. Dėl laiko stokos Atsakovė negali išsamiai patikrinti Pareiškėjo pateiktų rašytinių įrodymų. Savivaldybės duomenimis, nuo naujos Susirinkimų įstatymo redakcijos įsigaliojimo, jokių suderinimų dėl eitynių nei 2012 metais, nei 2013 metais Gedimino prospekte, vadovaujantis Susirinkimų įstatymu, nebuvo.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2013 m. liepos 5 d. sprendimu panaikino Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojos 2013-06-26 įsakymą Nr. A30-1535 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“ ir Vilniaus miesto savivaldybės administraciją įpareigojo suderinti 2013-01-11 pranešime apie eitynių organizavimą pareiškėjo nurodytą vietą – 2013-07-27 13-16 val. organizuojamų eitynių dalyviams renkantis aikštelėje, esančioje tarp Odminių g., Šventaragio g. ir Gedimino pr. (priešais „Amberton“ viešbutį), koloną formuojant nuo Odminių g. ir einant Gedimino pr. link Lukiškių aikštės, kurioje užbaigiamos eitynės ir sakomos baigiamosios kalbos.

1. *Dėl pranešimo apie organizuojamas eitynes derinimo.* Teismas daro išvadą, kad pačių susirinkimo organizatorių teisę patiems pasirinkti susirinkimo vietą, kurioje jie nori išreikšti savo pažiūras, nuomonę viešai, įtvirtina Susirinkimų įstatymo 6 straipsnis, tačiau pagal Susirinkimų įstatymo 7 str. 4 dalį, pranešimas apie organizuojamą susirinkimą turi būti suderintas įstatymo nustatyta tvarka. Teismas atmeta Pareiškėjo teiginį, kad Susirinkimų įstatymas tik nustato pareigą susirinkimo organizatoriui pranešti apie planuojamą susirinkimą, tačiau nepalieka galimybės savivaldybės administracijos direktoriui nesuderinti susirinkimo vietos, laiko ar būdo.

2. *Dėl atsisakymo derinti pranešimą apie organizuojamas eitynes Konstitucijos 36 str. 2 dalies pagrindu.* Policijos atstovai nenurodė, jog nebūtų įmanoma užtikrinti eitynių dalyvių, visuomenės, viešosios tvarkos, eismo saugumą eitynes organizuojant Pareiškėjo prašomoje vietoje. Vadinas, nėra įrodymų, patvirtinančių policijos nesugebėjimą užtikrinti saugumą eitynių metu.

Teismas, įvertinęs byloje esančius duomenis bei tai, kad Atsakovė savo poziciją grindė, remdamasi konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, siekė ginti pačių eitynių dalyvių saugumą, nenustatė diskriminacijos draudimo principo pažeidimo.

3. *Dėl atsisakymo derinti pranešimą apie organizuojamas eitynes Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 dalies pagrindu.* Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 dalyje įtvirtintas ribojimas atitinkamu atstumu susirinkimus organizuoti prie nurodytų institucijų. Nagrinėjamu atveju yra organizuojamos eitynės, kurios niekaip negalėtų būti organizuojamos prie minėtų pastatų, kadangi eitynių metu yra einama. Vadinas, bus tiesiog praeinama pro šiuos pastatus ir organizuojamas susirinkimas nebus vykdomas prie šių pastatų. Pastebėtina ir tai, kad eitynės organizuojamos ne darbo diena, t. y. šeštadienį. Administracija skundžiamą įsakymą priėmė nepagrįstai vadovaudamasi Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 dalimi.

Atsakovė, priimdama skundžiamą įsakymą, kuriuo buvo atsisakyta suderinti eitynių vietą, laiką ir formą, netinkamai vykdė Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimo įpareigojimą, kuris Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo 2013-06-20 nutartimi buvo paliktas galioti, viršijo savo kompetenciją, pasisakydama dėl eitynių laikos ir formos derinimo.

3. Etapo rezultatai, pasiekti tikslai, priimti sprendimai ir suformuoti teisiškai reikšmingi precedentai

- Atsižvelgiant į tą aplinkybę, jog eitynės planuojamos 2013-07-27, t. y. iki planuojamo renginio liko mažiau nei mėnuo, VAAT tenkino pareiškėjo prašymą dėl administracinės bylos pagal pareiškėjos asociacijos Lietuvos gėjų lyga 2013-06-28 skundą nagrinėjimo ypatingos skubos tvarka bei teismo posėdžio, kuriame bus nagrinėjamas skundas, datos nustatymo vadovaujantis ne eiliškumo kriterijumi bei išnagrinėjo Pareiškėjo skundą per 5 d.d. nuo skundo pateikimo.

- VAAT nurodė, jog atsisakant derinti pranešimą apie organizuojamas eitynes Konstitucijos 36 str. 2 dalies pagrindu, būtina pateikti objektyvių ir įrodymais pagrįstų duomenų, esą neįmanoma užtikrinti Konstitucijos 36 str. 2 dalyje įtvirtintų vertybių apsaugos organizuojamo renginio metu. Kitais žodžiais tariant, spekuliatyvūs deklaratyvaus pobūdžio pareiškimai, esą galimai kils grėsmė eitynių dalyvių, visuomenės, viešosios tvarkos bei eismo saugumui nėra pakankamas pagrindas siekiant riboti konstitucinę teisę į taikius susirinkimus. Šiuo pagrindu remiantis, teismas nenustatė diskriminavimo principo pažeidimo, nors pareiškėjas rėmėsi diskriminavimo pažeidimu dėl kito ribojimo pagrindo (Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 d. (žr. toliau)) taikymo.

- VAAT išaiškino, jog Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 dalyje įtvirtintas ribojimas atitinkamu atstumu susirinkimus organizuoti prie nurodytų institucijų negali būti taikomas tuo atveju, kai pro minimas institucijas yra tiesiog praeinama, t.y. organizuojamos eitynės, o ne mitingas ar piketas. Be to, teismas pažymėjo, kad eitynės vyks ne darbo dieną, šeštadienį, ir dėl to taip pat nėra pagrindo riboti teisę remiantis minėtu pagrindu.

- VAAT nepasisakė dėl diskriminacijos draudimo principo pažeidimo LGBT* asmenų atžvilgiu, nors ginčytas teisinis teisės į taikius ribojimo pagrindas (t. y. Susirinkimų įstatymo 4 str. 3 dalis) kitų socialinių grupių organizuojamų susirinkimų Gedimino prospektu atžvilgiu niekada nebuvo taikytas.

4. Svarbiausi etapo dokumentai

- 2013-06-28 LGL skundas dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojos 2013-06-26 įsakymo Nr. A30-1535 „Dėl asociacijos Lietuvos gėjų lygos organizuojamų eitynių“ panaikinimo ir įpareigojimo nedelsiant, bet ne vėliau kaip likus trims dienoms iki pranešime nurodytos eitynių datos pašalinti padarytą pažeidimą taip, kad būtų suderinta planuojamų eitynių organizatorių pranešime nurodyta eitynių vieta arba pripažinti, kad susirinkimų organizatorius turi teisę organizuoti susirinkimą pranešime nurodytoje vietoje (12 lapų, be priedų);
- 2013-06-28 LGL prašymas dėl administracinės bylos pagal pareiškėjos asociacijos Lietuvos gėjų lyga 2013-06-28 skundą nagrinėjimo ypatingos skubos tvarka bei teismo posėdžio, kuriame bus nagrinėjamas skundas, datos nustatymo vadovaujantis ne eiliškumo kriterijumi (4 lapai, be priedų);
- Vilniaus miesto savivaldybės atsiliepimas į pateiktą skundą (10 lapų, be priedų);
- VAAT sprendimas administracinėje byloje Nr. I-4265-561/2013 (8 lapai).

VI ETAPAS:

VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS APELIACINIO SKUNDO NAGRINĖJIMO PROCESAS APELIACINĖS INSTANCIJOS TEISME

(LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS)

2013-07-08 Vilniaus miesto savivaldybės išplatintame spaudos pranešime nurodoma, jog „[i]šnagrinėjusi teismo sprendimą ir motyvus, Vilniaus miesto savivaldybės administracija nusprendė skųsti teismo sprendimą, įpareigojantį Savivaldybę suderinti asociacijai Lietuvos gėjų lyga leidimą eitynėms Gedimino prospekte.“ Tame pačiame spaudos pranešime savivaldybės atstovai nurodė, jog „siekdama išvengti bet kokių galimų spekuliacijų dėl vilkinimo priimti sprendimus, teismo sprendimą Savivaldybės administracija skųs per gerokai trumpesnį terminą ir pati prašys teismo skubos tvarka išnagrinėti Savivaldybės administracijos skundą ir pasakyti galutinį žodį šiame ginče.“ Atsakovė pirmos instancijos teismo sprendimą aukštesnės instancijos teismui apskundė 2013-07-12.

1. Reikšmingiausi etapo įvykiai chronologinėje laiko juostoje

2013 m. liepos 12 d. – Vilniaus miesto savivaldybės administracijos apeliacinis skundas dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013-07-05 sprendimo panaikinimo administracinėje byloje Nr. I-4265-561/2013.

2013 m. liepos 23 d. – Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo (toliau –LVAT) nutartis, kuria Vilniaus miesto savivaldybės administracijos apeliacinis skundas atmetamas, o Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. liepos 5 d. sprendimas paliekamas nepakeistas.

2. Reikšmingiausių etapo įvykių ir strateginiame bylinėjimesi ginčo šalių iškeltų argumentų aprašymas

Apeliantas Vilniaus miesto savivaldybės administracija apeliaciniame skunde nurodo, kad sprendimas yra neteisėtas ir nepagrįstas bei pateikia šiuos argumentus:

1. Teismas nepagrįstai teigia, jog pareiškėjui organizuojant eitynes bus tik praeinama pro institucijų, išvardytų Susirinkimų įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje, pastatus ir organizuojamas susirinkimas nebus vykdomas prie šių pastatų. Eitynių dalyviai planuoja baigti eitynes Lukiškių aikštėje ir joje burtis, kadangi bus išskleidžiama 30 metrų vaivorykštės vėliava, eitynių dalyviai sakys sveikinimus, baigiamąsias kalbas ir pan. Vadinasi, šiuo atveju nebus tik praeinama pro valstybinių institucijų pastatus, bet bus ir būriuojamasi prie šių pastatų. Atitinkamai skundžiamas įsakymas buvo priimtas pagrįstai vadovaujantis Susirinkimo įstatymo 4 straipsnio 3 dalimi.

2. Atsakovas, kaip institucija, priimdamas sprendimą dėl planuojamo susirinkimo (eitynių) vietos, laiko ir formos, įvertino visas objektyvias aplinkybes, galinčias nulemti potencialią grėsmę

ties eitynių dalyvių, ties visuomenės saugumui bei viešajai tvarkai, t. y. buvo atsižvelgta tiek į 2010 metais analogiškų pareiškėjo organizuotų eitynių upės gatvėje eigą, tiek į kitas aplinkybes. Atsakovas pagrįstai nusprendė, jog organizuojant eitynes Gedimino prospekte nebus užtikrintas visuomenės saugumas, viešoji tvarka ir nebus galimybių tinkamai apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves.

3. Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai sprendė, kad eitynes organizuojant Gedimino prospektu, bus išlaikyta pusiausvyra tarp asmens teisės ir viešojo intereso, remdamasis tik policijos atstovų pareiškimais Renginių (susirinkimų) derinimo komisijoje, tačiau nesiremdamas dokumentais ar rašytiniais šaltiniais, iš kurių būtų galima spręsti, kad eitynių organizavimo metu visuomenės saugumas bus realiai tinkamai užtikrintas. Teismas turėjo įtraukti į administracinės bylos nagrinėjimą Policijos departamentą, kurio atstovai teismo nagrinėjimo metu būtų galėję pateikti objektyvius įrodymus, patvirtinančius teismo padarytų išvadų pagrįstumą.

4. Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai suabsoliutino pareiškėjo teises ir įpareigojamas atsakovą suderinti pareiškėjo organizuojamų eitynių vietą Gedimino prospekte, ginčo tarp šalių neišsprendė. Apeliacinės instancijos teismas iš esmės turėtų išspręsti klausimą dėl kilusio ginčo, t. y., jei teismas pripažintų, kad atsakovas nepagrįstai atsisakė derinti pareiškėjo pranešimą dėl eitynių organizavimo, teismas turėtų išspręsti klausimą dėl pareiškėjo skundo esmės, o ne priimti sprendimą, įpareigojantį atsakovą suderinti pareiškėjo pageidaujamą eitynių vietą Gedimino prospekte.

LGL savo atsiliepimą apeliacinės instancijos teismui grindžia šiais argumentais:

1. Susirinkimų įstatymo 4 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, jog kiekvienu konkrečiu atveju yra būtina nustatyti, ar tokiu apribojimu yra siekiama teisėto tikslo bei ar šis apribojimas yra proporcingas. Pareiškėjas nesutinka su atsakovo pozicija, jog minėta įstatymo nuostata yra imperatyvi ir todėl taikytina kiekvienu atveju - vertindamas ją teisėto tikslo (viešojo intereso) kontekste, atsakovas prieštarauja pats sau. VAAT, įvertinęs organizuojamų eitynių maršrutą Susirinkimų įstatymo 4 straipsnio 3 dalies kontekste, teigdamas, kad jos vyks ne darbo dieną (šeštadienį), pro valstybines institucijas bus tik praeinama, pritaikė susirinkimų laisvės apribojimo sąlygas bei proporcingumo principą, todėl darė išvadą, kad šiuo konkrečiu atveju valstybinių institucijų darbas nebus trikdomas. Dėl šios priežasties atsisakymu suderinti pareiškimą Susirinkimų įstatymo 4 straipsnio 3 dalies pagrindu nėra siekiama teisėto tikslo ir jis nėra būtinas demokratinėje visuomenėje (proporcingas).

2. Atsižvelgiant į konstatuotą Policijos departamento pajėgumą užtikrinti dalyvių saugumą, taip pat į tai, kad atsakovas nepateikė naujų įrodymų, pagrindžiančių grėsmės dalyvių saugumui egzistavimą, darytina išvada, kad atsakovo teiginiai, kuriais abejojama susirinkimo dalyvių saugumu, yra nepagrįsti, jais nepaisoma LR Administracinių bylų teisenos įstatyme numatytos teisinio sprendimo *res judicata* galios. Atsakovo argumentas, kad kyla grėsmė valstybės ar visuomenės saugumui, viešajai tvarkai, žmonių sveikatai ar dorovei arba kitų asmenų teisėms ir laisvėms, jau pripažintas nepagrįstu žemesnės instancijos teismo. Organizuojamo susirinkimo dalyvių saugumo įrodymo našta negali būti perkelta pareiškėjui, t.y. būtent atsakovas turi pareigą objektyviais duomenimis (ne prielaidomis) pagrįsti apribojimo teisėtumą bei susirinkimo dalyvių saugumui kylančią grėsmę.

3. Policijos departamentui pareiga užtikrinti organizuojamo susirinkimo dalyvių saugumą kils nepriklausomai nuo to, koks sprendimas dėl šio susirinkimo vietos bus priimtas. Atsižvelgiant į

tai, kad jau įsiteisėjusiu teismo sprendimu nustatyti faktai iš naujo nėra įrodinėjami, Policijos departamento dalyvavimas byloje nėra būtinas.

4. Galimybė pareiškėjui efektyviai pasinaudoti jo konstitucine teise į susirinkimų laisvę privalo būti užtikrinta, nesvarbu, ar įpareigojant atsakovą suderinti būtent pareiškėjo pranešime nurodytą eitynių vietą, ar pačiam teismui pripažinus pareiškėjo teisę organizuoti eitynes nurodytoje vietoje.

Lietuvos Vyriausiasis administracinis teismas 2013 m. liepos 23 d. nutartimi Vilniaus miesto savivaldybės administracijos apeliacinį skundą atmeta, o Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. liepos 5 d. sprendimą palieka nepakeistą, vadovaudamasis šiais motyvais:

1. Nors numatomas organizuojamų eitynių maršrutas formaliai žvelgiant galėtų būti prilygintas susirinkimo organizavimui greta valstybės valdžios institucijų, praktiškai, atsižvelgiant į tai, kad byloje vertinamu atveju jau suderintas eitynių laikas – 2013 m. liepos 27 d. (šeštadienis) 13-16 val. – yra nedarbo diena, t. y. nėra minėtų valstybės institucijų darbo diena, be to, organizuojamo susirinkimo tikslas yra visiškai nesusijęs su minėtų institucijų veikla, juo nėra siekiama išreikšti viešąją nuomonę apie šių institucijų veiklą, darytina išvada, kad šios eitynės jokios įtakos minėtų valstybės institucijų, be kita ko, teismų ir teisėjų, darbui neturės. Byloje vertinamas draudimas nėra būtinas siekiant užtikrinti atsakovo nurodytą tikslą, t.y. sklandų valstybės ir kitų institucijų darbą. Atsakovas neturėjo pagrindo priimti ginčijamą įsakymą ir atsisakyti suderinti eitynių vietą, remdamasis Susirinkimų įstatymo 4 straipsnio 3 dalimi.

2. Individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos. Būtent atsakovas turėjo pareigą pagrįsti ginčijamo įsakymo teisėtumą ir pagrįstumą, priimdamas ginčijamą įsakymą turėjo pateikti išsamius ir pagrįstus argumentus, kuriais remiantis buvo atsisakyta suderinti aptariamų eitynių vietą, o teismas turi įvertinti tokių argumentų pagrįstumą. Byloje nėra duomenų, kuriais remiantis būtų galima konstatuoti, jog vykstant eitynėms pareiškėjo prašomoje vietoje, praktiškai nebūtų įmanoma užtikrinti visuomenės saugumą, viešąją tvarką ar eismo saugumą, taip pat pažymėjo, kad policijos atstovai nenurodė, kad byloje vertinamu atveju jie negali atlikti Susirinkimų įstatyme jiems nustatytų funkcijų. Valstybės institucijos, kontroliuojančios susirinkimų organizavimą negali kurti papildomų kliūčių teisei į susirinkimų laisvę realizuoti, be kita ko, interpretuojant organizuojamus susirinkimus kaip keliančius grėsmę, deklaratyvus Konstitucijos ir Konvencijos saugomų vertybių išvardijimas negali būti pripažintas pagrindžiančiu susirinkimų laisvės ribojimą. Terminas „viešoji tvarka“ neapibrėžtumas negali pateisinti taikių susirinkimų draudimo. Nei hipotetinė viešosios tvarkos pažeidimo rizika, nei visuomenės priešiško buvimas nėra teisėti pagrindai riboti teisę į susirinkimo laisvę. Numatoma saugomoms vertybės kilti galinti grėsmė turi būti reali, paremta motyvuotomis faktinėmis išvadomis, jos egzistavimą ir dydį privalo įrodyti susirinkimo laisvę ribojantis subjektas. Ši pareiga negali būti perkelta teisei į taikių susirinkimų laisvę siekiantiems pasinaudoti asmenims. Kiekvienos įtampos ir karšto oponuojančių grupių nuomonių apsikeitimo demonstracijos metu tikimybės laikymas pagrindu ją uždrausti atimtų iš visuomenės galimybę išklausti skirtingas nuomones bet kurio klausimu, pažeidžiančiu daugumos nuomonės jautrumą. Valstybė, manydama arba žinodama apie susirinkimo laisvės įgyvendinimo metu galimą smurto proveržį, į pagalbą turėtų pasitelkti baudžiamojo persekiojimo priemones, o ne drausti patį

renginį. Asmens teisė naudotis susirinkimų laisve nesibaigia vien dėl atsitiktinio smurto ar kitokių neteisėtų kitų asmenų veiksmų, jei asmens ketinimai ir elgesys išlieka taikūs. Priešingu atveju būtų paneigta pati teisė į susirinkimų laisvę, o jos įgyvendinimas taptų neįmanomas. Įstatymų leidėjo nuomone, netgi faktinės grėsmės valstybės ar visuomenės saugumui savaime nėra prielaida uždrausti eitynes, šiuo atveju reikalaujama, kad dėl tokių grėsmių valdymo ir jų pašalinimo būtų imtasi papildomų saugumo priemonių. Susirinkimų laisvės įgyvendinimas savaime gali nulemti tam tikrus nepatogumus tretiesiems asmenims. Byloje aptariamos eitynės nėra kažkuo išskirtinės. Įvairių renginių, įskaitant ir susirinkimus, rengimo praktika įvairiose Gedimino prospekto vietose yra įprasta, taigi pareiškėjo siekis organizuoti eitynes būtent šioje Vilniaus vietoje nėra neįprastas ar išskirtinis. Vertinant ribojimo proporcingumą teisėjų kolegija taip pat atsižvelgia į ribotą eitynių trukmę ir pažymi, kad tokia trukmė lemia, jog galimi nepatogumai, jei jų būtų, truktų pakankamai trumpai. Bylos medžiaga neleidžia teigti, kad dalyvavimas eitynėse bus ribojamas ir dalyvauti eitynėse bus leidžiama tik tam tikroms asmenų grupėms, t. y. nėra pagrindo teigti, kad jose galės dalyvauti tik tam tikros socialinės grupės asmenys, nors eitynių tikslas ir tematika skirta tam tikros socialinės asmenų grupės problemoms gvildinti. Dėl aukščiau išvardytų aplinkybių, atsakovo atsisakymas suderinti eitynių vietą byloje vertinamu atveju negali būti vertinamas kaip proporcingas.

3. Pareiškėjas skundė būtent atsakovo, t. y. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos priimtą individualų administracinį aktą atsisakyti suderinti apreiškėjo nurodytą organizuojamų eitynių vietą. Tuo tarpu policijos atstovų dalyvavimas, vadovaujantis Susirinkimų įstatymo nuostatomis, yra būtinas susirinkimo derinimo procedūros metu, tačiau suderinimo dokumentų Policijos departamentas nepriima, jų nepasirašo. Todėl atsakovo apeliacinio skundo argumentas dėl Policijos departamento įtraukimo į bylą trečiaja šalimi atmestinas kaip nepagrįstas.

4. ABTĮ 3 straipsnio 1 dalyje yra nurodyta, jog administracinis sprendžia ginčus dėl teisės viešojo administravimo srityje, o 15 straipsnio 1 punktą numato, kad administraciniai teismai sprendžia bylas dėl valstybinio administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų teisėtumo. Byloje vertinamu atveju nėra poreikio teismui perimti viešojo administravimo subjekto funkcijas, o įsakymą dėl pranešimo apie organizuojamas eitynes suderinimo turi priimti Vilniaus miesto savivaldybės administracija.

3. Etapo rezultatai, pasiekti tikslai, priimti sprendimai ir suformuoti teisiškai reikšmingi precedentai

- Teisė į taikių susirinkimų laisvę negali būti ribojama remiantis Susirinkimų įstatymo 4 straipsnio 3 dalimi, jei šiuo ribojamu nėra siekiama užtikrinti sklandų valstybės ir kitų institucijų darbą.
- Teisė į taikių susirinkimų laisvę gali būti ribojama, tik remiantis motyvuotomis faktinėmis išvadomis, jų egzistavimą ir dydį privalo įrodyti susirinkimo laisvę ribojantis subjektas. Ši pareiga negali būti perkelta teise į taikių susirinkimų laisvę siekiantiems pasinaudoti asmenims.
- Susirinkimų laisvės įgyvendinimas savaime gali nulemti tam tikrus nepatogumus tretiesiems asmenims ir tai nėra pakankamas pagrindas riboti naudojimąsi teise į taikius susirinkimus.
- Valstybė, manydama arba žinodama apie susirinkimo laisvės įgyvendinimo metu galimą smurto proveržį, į pagalbą turėtų pasitelkti baudžiamojo persekiojimo priemones, o ne drausti patį renginį.

4. Svarbiausi etapo dokumentai

- 2013 m. liepos 12 d. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos apeliacinis skundas dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013-07-05 sprendimo panaikinimo administracinėje byloje Nr. I-4265-561/2013 (7 lapai, be priedų);
- 2013 m. liepos 12 d. LGL prašymas dėl atsakovo apeliacinio skundo, jeigu jis būtų priimtas, nusiuntimo pareiškėjui skubos tvarka, kuo trumpesnio termino atsiliepimui į apeliacinį skundą nustatymo bei administracinės bylos Nr. I-4265-561/2013 nagrinėjimo ypatingos skubos tvarka ir teismo posėdžio, kuriame bus nagrinėjamas apeliacinis skundas, datos nustatymo vadovaujantis ne eiliškumo kriterijumi (3 lapai, be priedų);
- 2013 m. liepos 16 d. LGL atsiliepimas į apelianto (atsakovo) Vilniaus miesto savivaldybės administracijos 2013-07-12 apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013-07-05 sprendimo administracinėje byloje Nr. I-4265-561/2013 (11 lapų);
- 2013 m. liepos 23 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-2475/2013 (19 lapų).